

279966 110

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

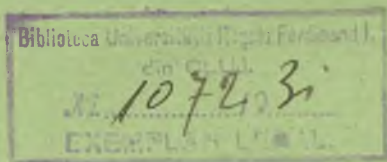
REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

ANUL I.

MAIU 1930.

Nr. 1.

REDACTOR: PROF. DR. VICTOR JINGA

CUPRINSUL:

- * * *
- Rostul nostru
 Prof. Dr. V. Jinga . . . Triumful cooperăției
 Prof. Dr. A. G. Gociman . . . Pădurea și Cooperăția
 Gheorghe Dragoș . . . Cooperăția de credit
 românească din Ardeal
 înainte de Unire
- * * *
- Din Scrisoarea a IV-a
 catra plugari a D-lui
 Ion Mihalache, m. agr.
 Ioan Popa Rolul cooperăției în re-
 giunile de munte
- D. Cartianu Lipsa contabililor spe-
 cialiști în cooperăția
 din nord-vestul Tran-
 silvaniei
- Grațian C. Mărcuș . . . Dobânzile datorite
 Gh. Rusu Conducătorii satelor și
 cooperăția
- Unitățile cooperative din raza de activi-
 tate a Uniunii „Ardealul“
- Bilanțuri de Bănci populare
- Dela Uniunea „Ardealul“
- Cronica: Știri din țară și streinătate.

Redacția și Administrația:

Cluj, Uniunea de coop. „ARDEALUL”, Calea Regele-Ferdinand 55.

ABONAMENTUL ANUAL LEI 200. — UN EXEMPLAR LEI 20.—

Spre luare aminte.

— Această revistă face legătura între unitățile cooperatiste din Ardeal și Uniunea lor dela Cluj. Este deci în interesul tuturor unităților să o aboneze neîntârziat și să o citească; aci găsește îndrumarea, informațiunile și cercetările cari le folosesc și le privesc de aproape.

— Răspândiți această Revistă printre prietini și cunoștințe; în ea se oglindesc ideea și acțiunea cooperatistă, mai cu seamă din Ardeal.

— Toți cei cari știu scrie despre cooperație să ne trimită articole; cooperatorii să ne comunice părerile lor despre mișcare, constatările bune și rele privitoare la cooperație.

— Cine nu înapoiază, în timp de zece zile dela expediere, primul număr din revistă ce i-s'a trimis, îl considerăm abonat și așteptăm costul abonamentului.

— Amintiți-vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci neîntârziat costul abonamentului numai pe adresa Administrației.

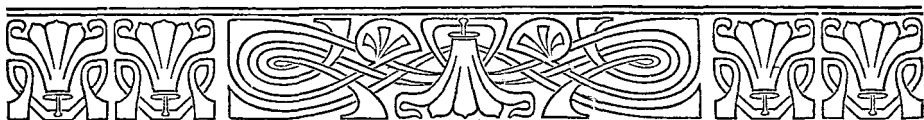
— În loc de chitanță, numele abonaților se trec pe pagina a 3-a a copertei.

— Manuscrisele primite la Redacție nu se înapoiază.

— Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

— Cooperativele cari au local sau instalațiuni proprii să ne trimită fotografia (eventual clișeul) bună a acestora pentru a le reproduce în revista noastră.

— Cooperativele să folosească această revistă pentru reclama produselor lor; prețul publicării după învoială.

279266

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL“ CLUJ

ANUL I.

MAI 1930.

Nr. 1.

Rostul nostru.

Scepticii ideilor și îndărătnicii faptelor întâmpină cu nepăsare și chiar cu vădită împotrivire apariția unei noi reviste sau a oricărui organ nou de publicitate.

Prea multă vorbă, prea mult scris; nu mai putem prididi cu cetitul atâtor gazete și reviste, spun ei. Scepticismul și îndărătnicia nu sunt mai mici când intră în câmpul frământărilor de gânduri o revistă pentru desbaterea anumitor probleme speciale, în cazul nostru cooperația.

Este fundamental greșit să se întâmpine în acest fel o publicație serioasă. Aspectele problemelor sunt nenumărate și nenumărate sunt deci punctele de vedere din cari pot fi considerate.

O publicație bună își mărginește câmpul de cercetări. Noi aci vrem să scrim despre cooperație în general și în special despre cooperația ardelenască. O publicație cu asemenea preocupări nu mai apare în Ardeal; cu atât mai mult deci ne socotim îndreptățiți să înfățișem de aci și în special pentru lumea de aci problemele mari ale cooperației sortită a avea un rol deosebit de însemnat în ridicarea morală, socială și economică a satelor și orașelor noastre.

Această revistă apare din inițiativa și cu sprijinul Uniunii de cooperative „Ardealul“. Utilitatea revistei confirmă întrucâtva rostul însuși al Uniunii care trebuie să aibă cât mai multe mijloace proprii de propagandă și îndrumare; revista aparține deci mișcării cooperative din Ardeal.

Mișcarea noastră cooperativă își are revistele ei la București; în aceste reviste se publică studii și informațiuni privitoare la cooperație în general sau privind România, foarte rar însă referitor la aspectele speciale ale mișcării din diferitele provincii. Ori, în provinciile de curând alipite, gradul de propășire și împrejurările deosebite de dezvoltare ale cooperației impun cercetări speciale cari se integrează în mișcarea generală fără însă a se confunda.

Urmărim, apoi, prin această revistă, să oferim cooperato-

rilor ardeleni o tribună a lor, să stârnim interesul și dragostea pentru împărtășirea în scris a gândurilor, să determinăm o frământare rodnică de gânduri și să înlesnim circulația ideilor cooperatiste.

Totodată revista va servi ca mijloc de comunicare directă și periodică între Uniune și unitățile cari o constituiesc. Cooperativele și cooperatorii din Ardeal vor afla dela această tribună a mișcării, îndrumări, informațiuni, constatări de cari va trebui să se țină seamă în interesul unei acțiuni luminate, rodnice și unitare.

În această revistă, pe lângă studiile generale vom da preferință cercetărilor și informațiunilor asupra cooperației din Ardeal; vom face și popularizare, fără însă a abate studiile și cercetările din făgașul lor științific și aprofundat. Cooperația din Ardeal, ca de altfel întreaga cooperație românească, are nevoie de un organ bun de popularizare a ideii; aceasta e o problemă a viitorului apropiat.

Ne dăm seama că în ogorul cooperatist înțelenit al Transilvaniei sămânța întovărășirii prinde mai greu; înțelegem însă că din pământ nou, neistovit, rodul iese mai mare.

Perspectiva viitorului însuflește sbuciumul nostru din ceasurile de față. La un popor de țărani, mici plugari, întovărășirea este o condiție de viață, viață civilizată și civilizatorie; și pentru-că credem în rostul mare al ideii și acțiunii cooperatiste trebuie să le răspândim.

Pornind pe drumul greu al cuvântului scris nu ne facem închip uiri pentru-că suntem adânc înfipti în realitatea vieții și sufletului românesc. Credem în cooperație cu puterea celui care vrea hotărât să se mântuiască; credem în cooperația adevărată și vom lupta fără preget contra falsei cooperații.

Imbinând credința cu lupta, ne socotim îndreptățiți să nădăjduim în oareșcari izbânzi.

Indemnurile și cercetările de aci am vrea să cadă sub ochii câtor mai mulți. Pentru folosul celor mulți ne trudim și cerem tuturor aceluia cari poartă grije vieții gospodărești și românești a satelor și orașelor noastre să încurajeze în orice fel munca noastră obștească de aci.

TRIBUNA COOPERAȚIEI ARDELENE.

Triumful cooperăției

de Dr. Victor Jinga

De curând am primit vestea frumoasă și adânc semnificativă că Magazinul de gros al societăților de consum engleze a cumpărat casa unde a funcționat renumita cooperativă a Echitabililor pionieri din Rochdale, înființată la 1844, pentru a o restaura și a o transforma într'un *muzeu cooperativ*, conținând cărți și obiecte în legătură cu pionierii și cu începuturile cooperăției. Deasemenea s'a luat hotărârea de a interveni la primăria din Rochdale pentru ridicarea unui monument bravilor pionieri.

Să ne întoarcem cu gândul spre cele ce s'au petrecut acum 86 de ani în ulița broaștelor din orașelul Rochdale. Câțiva muncitori săraci, împinși de mizeria traiului lor amărât, au desprins din sumedenia mijloacelor de ajutorare tocmai pe cel sortit a avea mai târziu rolul de căpetenie în emanciparea economică a maselor populare de pretutindeni și anume mijlocul întovărășirii, al cooperăției. La chemarea acestor vizionari răspundeau zeflemeaua și disprețul mahalaiei. Pionierii au stăruit, numărul potrivnicilor s'a tot împuținat, rodul muncii lor a impus respect și apoi admirație. Din nimic, gândul drept și perseverența câtorva umili muncitori, au zămislit ideea cea mare, fapta durabilă și impunătoare a cooperăției engleze, pilda cea mai grăitoare a cooperăției mondiale.

În zilele noastre chipul pionierilor va fi învecinicit în bronz, casa lor sărăcioasă înălțată la rangul de simbol și fapta lor preamărită odată mai mult; rochdalenii de azi răscumpără cu prisosință ingratitudinea înaintașilor lor dela 1844. Totodată, în inimile bunilor cooperatori din toată lumea zvăcnește tresărirea unei satisfacțiuni, bucuria acestei consacrări.

În mai puțin de o sută de ani ideea cooperăției s'a înscris în rândul marilor principii cari guvernează lumea, al libertății, al egalității înaintea legilor, al votului universal, al învățământului primar gratuit și obligator, al democrației; acțiunea cooperatistă stă alături de marile instituțiuni ale omenirii civilizate, cum sunt statul, școala populară, biserica, crucea roșie, spitalul public.

Pe ce se întemeiază acest triumf? Este el statornic sau trecător? Aceste întrebări ne mai duc la încă una: ce este cooperăția? și ca răspuns reclamă o definiție pe care nu o voi da pentru că, mărturisesc, nu o pot da. Dealtfel asupra relativității definițiilor nu mai există nici o îndoială. Cu atât mai relativă ar fi definiția unei discipline noi care deși își afirmă cu vigoare

nota specifică și originală totuși nu a fost într'atât elaborată și nu este avansată în măsura de a fi susceptibilă de o sintetizare precisă și complectă într'o frază. Cu toate acestea vom apuca și pe drumul inspitor al doctrinei cooperatiste; deocamdată însă nu.

Să revenim la primele două întrebări. Verificarea triumfului mișcării cooperative se poate face cercetând contribuția economică și socială a celor câteva sute de mii de cooperative din lumea întreagă. Nici o idee sau acțiune populară nu a înregistrat până astăzi, în timp atât de scurt, o asemenea răspândire. Sunt țări în cari aproape toți locuitorii fac parte din mișcarea cooperativă.

Astfel, după ultima statistică oficială, fac parte din cooperatie în Danemarca:

Agricultură și pescărie . . .	1.077.175 pers.	cca 33%	din populație,
Comerț și instif. de credit . . .	321.704	" "	10% " "
Meserii și industrie . . .	942.234	" "	29% " "

prin urmare cca trei sferturi din întreaga populație a țării face parte din cooperatie¹⁾.

După Dr. K. Ihrig²⁾, cât privește cooperatia de consum, la un membru-cooperator sunt: în Georgia 5,3 locuitori, Elveția 7, 1, Ungaria 8, 1, Finlanda 7, 4, Rusia, 8, 9, Anglia 10, 3, Germania 10, 9, Austria 10, 9, România 47, 9, Bulgaria 46, 2 locuitori.

Aceste cifre sunt semnificative; altele încă pot evidenția răspândirea în suprafață și numerică a cooperatiei adoptată de aproape toate țările din lume potrivit nevoilor lor specifice. Mișcarea nu este mai puțin înfiptă și în adâncime. Diversele forme de activitate cooperativă alcătuiesc o parte foarte însemnată din distribuția, fabricațiunea, valorificarea felurilor produse necesare omului; deasemenea creditul cooperativ a ajuns la o mare dezvoltare în multe din țările europene și extraeuropene. Rețeaua celulelor cooperative s'a întins pe întregul pământ și an de ar firele devin mai groase și mai dese. În preajma insulelor de acum aproape o sută de ani s'au născut arhipelaguri cari tind a deveni continente bine închegate.

Chiar numai constatarea existenței unui fapt atât de important ar justifica rostul său bine determinat. Oamenii fac cooperatie pentru că înțeleg și simt că le folosește și nici decum numai de dragul unei idei, a unei utopii. Cooperatia nu este numai o idee, ci cu mult mai mult, o idee absolut necesară.

Constatând o ascensiune generală și constantă, putem oare desprinde, fără greșală, caracterul temeinic și de lungă durată din aspectul și cuprinsul mișcării cooperative? Oare, această mișcare nu este fructul unui ideal limitat și trecător, efectul unui curent de simpatie trecătoare, unul din atâtea idealuri efemere cari au luminat și apoi s'au stins, năzuințele spre mai bine ale omenirii dealungul veacurilor? Care este valoarea permanentă a idealului cooperatist și căror nevoi durabile corespunde el?

¹⁾ Din „Konsumgenossenschaftliche Rundschau“, Hamburg Nr. 3. 1930

²⁾ Internationale Statistik der Genossenschaften, Berlin, 1928, p. 84

Afirmăm că cooperăția constituie un ideal, un ideal moral, un ideal economic, un ideal social. Pentruca să fie un ideal mare și a cărui realizare să dureze, cooperăția trebuie să fie simplă la înțelegere, generală în aplicațiune și de cuprins generos, adică să întrunească caracteristicile idealurilor răscolitoare de entuziasm și generatoare de creațiuni noi și mari. Chiar fără o prealabilă analizare și documentare, caracterul de ideal mare al cooperăției este evident, simplitatea ei făcând-o accesibilă masselor mari populare, generalitatea aplicațiunii putând stârni interesul larg și unanim al claselor producătoare și generozitatea ei fiind în măsură să pună în mișcare valori spirituale și morale cari încoronează și susțin orice mare acțiune obștească.

Aceasta fiind înfățișarea și cuprinsul ideii și acțiunii cooperatiste, recunoaștem temeinicia, valoarea permanentă și utilitatea mare a acestui ideal social-economic.

Frumoasa viziune a unei Românie cooperatiste nu poate, nu trebuie să fie întunecată de umbra care se proiectează pe ici și colo asupra cooperăției noastre. Realizarea integrală a idealului cooperatist presupune o treaptă de evoluție la care noi nu am ajuns încă dar spre care ne îndreptăm cu toate puterile de creație ale unui popor viguros și inteligent. Țara noastră oferă teren admirabil de creștere și dezvoltare pentru variate forme de activitate cooperatistă. Animatorii — cari, să recunoaștem, sunt prea puțini — să se inspire din specificul fiecărei situații, fiecărei provincii, fiecărei împrejurări, dar pe deasupra și totdeauna să fie dominați de preceptele generale ale adevăratei cooperății.

Triumful ideii cooperatiste nu îl deducem din cifrele celor aproape zece mii de cooperative românești și din numărul celor aproape 2 milioane de cooperatori români; aceste cifre sunt doar o indicație. Facem o anticipare în credința neclintită că înfăptuirile cooperatiste vor înfățișa, nu peste mult, unul din cele mai frumoase și mai rodnice aspecte ale civilizației românești. România rurală, în primul rând, își împletește rosturile de mâine cu izbânzile sau înfrângerile cooperăției românești.

Pădurea și Cooperația.

de Prof. Dr. Aurel G. Gociman.

Pădurea oferă cooperației un teren larg de activitate, de o deosebită importanță și frumusețe.

Înainte de a arăta aspectele sub care se poate înfățișa cooperația în acest domeniu, să vedem care este, în linii mari, rolul pădurilor în general, și în special al pădurilor, codrilor românești. Vom găsi astfel, în aceste arătări, izvoare de apă vie, din care cooperația poate să ia viață și putere, vom găsi temeiul și justificarea pentru existența și dezvoltarea tot mai frumoasă a cooperației noastre forestiere.

Pădurea este leagănul popoarelor. Și neamul nostru și-a crescut copiii ca o leoaică, în adâncuri tainice de codri. Aici au găsit strămoșii noștri adăpost, altar de închinăciune și zid de apărare, timp de o mie de ani aproape, când întunerecul și imensitatea Asiei vărsa asupra Europei nesfârșite hoarde pustiitoare, iar pe șesurile Dunării curgeau puhoaiile de barbari, împiedecând orice așezare trainică. Aici, în codri, s'a încheat țaria și unitatea neamului românesc.

Savantul geograf De Martonne, care a făcut timp de 18 ani cercetări în Carpați și Câmpia Munteniei, a ajuns la concluziunea, că numai în jurul Carpaților se pot căuta *centrele vitale ale naționalității române*.¹

Priviți regiunea Carpaților, dela Ceremuș și până la Cerna și veți vedea aici cele mai vechi și frumoase așezări românești, populația cea mai curat românească, cu drepturi străvechi, cu tradițiile cele mai curate, cu arta cea mai curată, frumoasă și variată.

În cetatea sfântă a Carpaților s'a conservat ființa etnică românească.

Pădurea a avut și are rol foarte important în *apărarea noastră națională*. De câte ori n'a răsunat ea de buciurile și strigătele de luptă ale oștenilor români. Câte biruinți nu au avut ei, ajutați de codrul prieten.

Vă aduceți aminte ce cumplit a bătut la 1330 Basarab Vodă cel Mare pe trufașul rege al Ungariei, Carol Robert, în strămtorile dela Posada, lângă C.-Lung (Muscel), răsturnând asupra oastei dușmane copacii din pădure.

¹ G. Vâlsan: Rolul Carpaților (Conv. Lit. 1923, pg. 41—43.)

Cum Ștefan cel Mare a bătut pe Ioan Albert, regele Poloniei, la 1497, în codri Cosminului; iar după biruință, ca prinos de recunoștință parcă adus pădurei, care l-a ajutat, a arat și semănat, cu Polonii prinși, Dumbrava Roșie.

Nenumărate sunt ocaziunile, când pădurea a stat în ajutor luptătorilor români.

„De-i suna de două ori,
Îți vin codri într'ajutor.“

Chiar în ultimul războiu al întregirii Neamului pădurile au avut un aport strategic și tactic de neprețuit, având putința de a masca concentrarea și mișcarea trupelor, de a da adăpost și materialul lemnos necesar tranșeiilor și adăposturilor; formându-se obstacole din arborii doborâți, etc. Pădurile sfârticate și însângerate de pe Cerna, Jiu și Olt, din Buzău și Vrancea, dela Oituz și de pe Trotuș au binemeritat dela patrie.

Cât sunt de legați de sufletul nostru și ce mare însemnătate au munții noștri, s'a văzut atunci când, la un moment de grea cumpănă istorică, Nemții hotărâseră să ni-i ia. Durerea noastră și-a găsit expresie atunci, prin graiul marelui Delavrancea, în parlamentul înlăcrimat dela Iași: „Se mută munții noștri sfinți, cari dela Mircea cel Bătrân ne străjuiesc hotarele“.

Providența și vitejia ostașului român, însă, ni i-a dat întregi, ca să împodobească, ca o coroană de nestemate, fruntea patriei întregite.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din punct de vedere *estetic* pădurea are, deasemenea, însemnătatea sa, pădurea fiind privită ca cea mai frumoasă podoabă a pământului. Ea, prin măreția ei, prin simfonia de culori și prin vraja ei, oferă ochiului și sufletului desfătare și odihnă.

„Cum m'adâncește 'n gânduri lăuntru'l tău feeric
Și cât îmi pari de sfântă! Tu mă uimești, pădure.“

(VLAHUȚĂ.)

Pădurea este un izvor nesecat de inspirație poetică, din care au ieșit în literatura noastră adevărate perle.

Pădurea te face mai bun și te apropie de Dumnezeu.

D-ta, tinere, sau bătrâne Domn, care pretinzi, cinic, că nu există Dumnezeu, ia-ți osteneala și du-te odată într'o pădure seculară, la munte. Te vei minuna de atâta splendoare și măreție. Și, poate, vei vedea ceva din Dumnezeire. Iar, dacă nu, plimbă-te și rătăcește-te prin pădure. Pierdut în meditații, nici nu vei băga de seamă cum cerul senin a fost acoperit de nori tot mai întunecați și amenințatori. Se-apropie furtuna. Vântul atacă, pe coardele copacilor, un cântec. Cântul aduce, însă, mai mult a șuier, strident și provocator de mic fior rece. Dar se intețește, ploaia cade în ropote, șerpi de foc despică păcura norilor, căzând pe copacii uriași, pe care îi face scrum într'o clipă. Acum pădurea văjje, geme și urlă, frământându-se și sbătându-se în spasmuri apocaliptice. Este simfonia întunerecului, a negrelor păcate și a morții.

Tu, ființă mărunță, înghețat de spaimă, stai subț un copac și — minune! — mâna ta tremurătoare face semnul Sfintei Cruci, pe care maica ta ți l-a făcut când erai în leagăn și te-a învățat; apoi, să-l faci. Ceri, umilit și pocăit, ajutorul și ocrotirea lui Dumnezeu.

Pădurea, prin înrădăcinare și înfrățire cu pământul, are puterea de a-l fixa. Astfel fixează nisipurile zburătoare (în special cu salcâmi), redându-se agriculturii zeci și sute de mii de hectare. Fixează deasemeni, ceea ce este de mare importanță, terenurile de pe coaste și malurile cursurilor de apă. Aceste păduri de coastă protejează, la munte, rețeaua noastră de căi de comunicație (șosele, căi ferate). Tot ele opresc năvala puhoaielor, nașterea fâgașelor, râpelor și a torenților.

Pădurea ne dă sănătate, arborii, prin frunze, absorbind din aer acidul carbonic și dând afară oxigenul.

Pădurile asigură un regim regulat al ploilor, pentru că:

Măresc umiditatea din atmosferă, în special în timpul epocii de vegetație, prin transpirațiunea frunzelor. Cantitatea de apă absorbită din pământ și eliminată prin frunze, subț formă de vapori, poate fi socotită la 25.000 lt. pe un hectar de pădure.

Inmulțesc și intensifică precipitațiunile atmosferice tocmai prin această împrejurare, favorizându-se formarea norilor.

Frunzișul arborilor și pătura moartă așternută în pădure rețin o enormă cantitate de apă, pe care o redau apoi atmosferei, succesiv, prin evaporare. Apoi, în pădure se îngrămădește zăpadă în mare cantitate, care, însă, se topește încet, apa pătrunzând cu încetul până în straturi profunde, evitându-se și cu această ocaziune formarea puhoaielor.

Cu un cuvânt, pădurea reține și înmagazinează apa căzută din atmosferă, eliminându-o, apoi, succesiv în cantități mici.

Pădurile sunt obstacole naturale în calea vânturilor; micșorează furtunile și formează puncte de atracție pentru descărcările electrice.

Pentru acestea, *pădurea este marele protector al agriculturii*. Cu bună dreptate a zis Regele Ferdinand: „s'a păcătuit mult cu exploatarea nechibzuită a pădurilor“.

„Cel care pune toporul la rădăcina unui arbore, să nu uite, că pregătește sicriul agriculturii“.

Țări, odinioară bogate în păduri, ca Siria, Grecia, etc., trăiau în belșug. Acum, după devastarea lor, este pustiu și sărăcie.

Din cele ce preced putem deduce deasemenea ușor și cum pădurile asigură un *regim regulat al cursurilor de apă*. Răurile de munte au un debit de apă destul de constant, fiind alimentate în permanență și aproape uniform de izvoarele din pădure.

„Si vous voulez de l'eau, faites des bois“ (P. Decombes)

Pădurea oferă, apoi, ocaziune de muncă și câștig populației dela munte, căreia agricultura îi oferă prea puține mijloace de existență.

Iar cu o gospodărie rațională, oferă și un bun plasament de capital.

Pădurile aduc în economia noastră națională — după cereale și petrol — a treia mare bogăție: *lemnul*. Il găsim sub formă de lemn de lucru cu multiplele lui întrebuințări: în industria casnică, în meserii, în diferite construcțiuni, fabrici de cherestea, de mobile, vehicule, etc., pentru fasonarea traverselor necesare întreținerii căilor noastre ferate. Tot din lemn se face *celuloza*, din care se fabrică *hârtia* — mijloc de difuziune a gândirii omenești — și *nitroceluloza* — element indispensabil la fabricarea armamentului. Are, de asemenea, întrebuințare în industria avioanelor.

Apoi, ca diferite produse ale distilării lemnului: gudron, acetonă, acid acetic, alcool metilic, creozot, etc.

Lemne de foc și cărbuni de lemn.

Pădurea mai aduce foloase prin fructe, semințe, frunze, coajă, etc., precum și prin vânat și pescuit.

Ea mai pune la dispoziția populațiunii *pășunea*, atât de importantă pentru creșterea vitelor.

Abundența acestor pășuni a determinat — vorbim aici de cele din Carpați — *păștoritul (oieritul) transhumant*, practicat pe o scară întinsă de vestiiții Mocani și Mărgineni, cari n'au cunoscut niciodată jugul iobăgiei și nici granița arbitrară trasă peste brâul de munți, ci treceau — de cele mai multeori prin „vama Cucului” — la frații cei liberi, menținând permanent contact între cei de dincoace și cei de dincolo de munți.

* * *

Acum bag de seamă, că n'am vorbit încă nimic despre cooperatie.

Dar, oare n'ati văzut, că această „cooperatie” s'a manifestat în tot decursul celor spuse mai sus.

Cooperatie, sfântă cooperatie a fost între pădure și neamul românesc, atunci când a ajutat la întărirea și dezvoltarea lui, la conservarea etnicului românesc.

Cooperatie a fost între păduri și oști în luptele pentru apărarea țării și neamului.

La fel, între pădure și sufletul românesc, pentru minunatele producțiuni ale poeziei, populare și cultă, cântecului și artei, inspirate de frumsețile și produsele pădurei.

Cooperatie binecuvântată și rodnică este între pădure și economia generală a țării, prin foloasele, indirecte și directe, ce le aduce. Dintre cele dintâu, cel primordial este protecția agriculturii prin asigurarea unui regim regulat al ploilor; dintre cele din urmă, protecțiunea materialului lemnos cu așa de mare însemnătate în economia națională.

Dar, cum am spus chiar la început, pădurea oferă cooperatiei — propriu zisă — un teren larg de activitate.

În acest domeniu cooperatiea poate avea următoarele rosturi:

1. Intovărășirea celor cari se ocupă cu *industria casnică a lemnului* (șindili, dranițe, doage, unelte etc., pentru procurarea în comun a materiei prime și mai ales pentru desfacerea în comun a produselor.

2. Cooperative de meseriași în lemn (tâmplari, rotari, dogari, strungari etc).

3. Cooperative pentru arendare de pășuni de munte și creșterea vitelor.

4. Cooperative pentru exploatarea lemnului de foc și de lucru și comercializarea lor în această stare (lemne de lucru).

5. Cooperative pentru marea industrie forestieră (exploatarea lemnului și debitarea lor în fabrici de cherestea).

6. Cooperative de muncitori forestieri.

7. Cooperative de mici proprietari de păduri, învecinați, cari prin comasarea pădurilor să poată face o exploatare rațională și rentabilă.

8. Cooperative pentru aprovizionarea cu lemne de foc și construcții rurale (în regiuni de șes).

9. Cooperative de aprovizionare și desfacere a produselor lemnoase prin înființarea depozitelor de cherestea. (Cele două forme din urmă se pot conrage).

10. Cooperative ale posesorilor și obștiilor, cari urmăresc atât exploatarea, cât și cultura și îmbunătățirea fondului.

Am arătat în linii mari domeniul de activitate al cooperației forestiere. Drumul a fost deschis mai de mult de eroici pionieri, cari au ajuns la rezultate frumoase. Trebuie, însă, îngroșate rândurile și lucrat cu tragere de inimă, dar și pricepere.

Celor cari pleacă la drum nou, Cooperația le-a ridicat o poartă de triumf — deocamdată mai modestă — din lemn românesc, împodobită cu frunzare din frumoasele noastre păduri. Să treacă pe subt ea și să pornească cu voie bună și cu spor.

Cooperăția de credit românească din Ardeal înainte de Unire

de Gheorghe Dragoș profesor.

Jumătatea a doua a veacului al 19-lea a produs o transformare radicală în organizarea politico-economică a statelor și popoarelor. De unde înainte țările se bazau pe latifundii și latifundiați, acum, datorită introducerii mașinismului, care a contribuit la dezvoltarea industriei, căilor de comunicație și a comerțului, a apărut o nouă forță la temelie vieții politico-economice a popoarelor: *capitalul cu creditul și instituțiile de credit.*

De aici înainte țările și națiunile, cari voiau să trăiască și să-și creieze un viitor demn și sigur în lume, aveau datoria să lupte cu energie și stăruință pentru încurajarea *producției și economiei* în scopul creerii de capitaluri și pentru înființarea de instituțiuni de credit, în vederea acumulării capitalurilor și a canalizării lor spre activități productive.

Românii ardeleni, în uriașele și neconținutele lor eforturi de eliberare de sub jugul politic și economic al asupritorilor milenari, n'au putut privi nepăsători noile tendințe și realizări ale celorlalte națiuni, ci au pornit și ei pe drumul înfăptuirilor reale. Inceputul a fost greu, pe deoparte din cauza lipsei de libertate politică și a piedecilor ce le întâmpinau din partea națiunilor conlocuitoare, pe de altă parte din cauza sărăciei materiale. Singura bogăție de care dispuneau și de care n'au putut fi despoiați în decursul veacurilor de asuprire, a fost *sufletul sănătos și viguros* al nației lor. Acest suflet a fost motorul tuturor realizărilor politico-economice despre cari voi vorbi în cele-ce urmează.

Ungurii și Sașii din Ardeal, deși mai puțini la număr, aveau în mână atât puterea politică, cât și forța economică. Pentru a le ține piept, datoria Românilor era de a se organiza pe baze solide economice. Conducătorii neamului nostru de după revoluția din 1848 au înțeles acest imperativ al vremii și au început acțiunea de organizare economică a Românilor din Ardeal.

Populația românească fiind grupată în majoritate covârșitoare la sate, se impunea ca acolo să se creieze în primul rând condițiile unei bune stări materiale. Țăranii noștri duceau lipsa pământului și a capitalului agricol de exploatare. Trebuia deci cumpărat pământ și era necesară procurarea mijloacelor de exploatare agricolă.

Țăranul luat individual și izolat, neavând mijloace bănești, nu putea ajunge la realizarea acestui scop. S'a simțit deci nevoia însoțirii câtor mai mulți, pentruca printr'un efort comun să adune capitaluri. Așa am ajuns la înființarea cooperativelor de credit („însoțiri“, „tovărășii“) și a băncilor.

Cea dintâi cooperativă de credit românească în Ardeal a fost înființată la anul 1867 în comuna Rășinari (Jud. Sibiu) de luminatul învățător Visarion Roman, întemeietorul de mai târziu al băncii „Albina“, „primul eșezământ financiar“ al Românilor din Ardeal. Nu mult după aceea s'a înființat alte însoțiri în județul Sibiu, Făgăraș și în Banat. Parte mare din ele au dispărut în timp scurt dela înființare, din lipsă de fonduri.

În anul 1873 s'a înființat cooperativa de credit „Aurora“ din Năsăud, iar la anul 1884 „Casa de păstrare din Săliște“ (Jud. Sibiu).

Realizările acestea cooperatiste au continuat până la războiul din 1914. Atunci cooperația românească din Ardeal și Banat număra 70 de cooperative de credit, cu un număr de 2270 membrii și dispunând de fonduri în valoare de 7.654,378 coroane, compuse din: capital social vărsat cor. 1.048,011.—; rezerve cor. 761,980.— și depuneri spre fructificare cor. 5.814,387.—.

Pe lângă aceste fonduri cooperativele de credit mai utilizau și un credit de reescont în valoare de 1.400,000 coroane, acordat de principalele bănci românești. [University Library Cluj](#)

Repartizând cele 70 de cooperative de credit, aflătoare în Ardeal, pe județele în cari luaseră ființă și funcționau, avem: în jud. Sibiu 16, Someș 2, Turda 4, Satu-Mare 1, Sălaj 4, Arad 2, Timiș 1, Alba 2, Năsăud 4, Brașov 1, Ciuc 1, Făgăraș 14, Hunedoara 5, Târnava-Mică 2, Cluj 6, și în jud. Târnava-Mare 5 cooperative de credit.

Dintre acestea, la o dezvoltare mai mare în decursul timpului au ajuns însoțirile ce le voi aminti mai jos:

„Casa de păstrare din Săliște“, având 200 de membrii, capital social vărsat 250.000 cor., fond. de rez. 354.805 cor. și depuneri spre fructificare 2,739.924.

„Economia“ din Lugoj cu 60 membrii, capital vărsat 73.547 cor., f. de rez. 28.417 cor.

„Aurora“ din Năsăud având 100 membrii, 168.500 cor. capital, 183.756 cor. f. de rez. și 1,136.477 cor. depuneri.

„Brașoveana“ Brașov, cu 50 membrii, 69.296 cor. capital, 12.737 cor. fond. de rez. și 391.953 cor. depuneri spre fructif.

„Insoțirea de credit“ din Telechi-Recea, jud. Făgăraș, având 100 de membrii, 33.665 cor. capital, 18.739 cor. f. de rez. și 135.000 cor. depuneri.

În Ardeal nu a existat o centrală a însoțirilor de credit, deoarece-ce (după cum spun Dni Ion și Iuliu Enescu în lucrarea „Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul“ pag. 226) „întemeierea ei nu se putea face decât cu mijloacele materiale ale acestor cooperative, cari erau prea restrânse“. Înaintea războiului mondial

s'a înființat însă la Sibiu federala „Insoțirea“, care număra ca membre pe toate însoțirile de credit din regiunea Sibiului.

Interesant este ritmul ce l-a urmat mișcarea cooperatistă dela 1867, când a apărut prima cooperativă de credit la Rășinari, până la 1914, când se încheie prima perioadă a acestei mișcări. După cum am mai amintit, nu toate cooperativele de credit înființate după anul 1867, au avut viață îndelungată. Unele au dispărut în scurt timp dela înființare. Pe noi nu ne interesează acestea, ci mai cu seamă acele însoțiri de credit, cari au luat ființă în decursul timpului și cari au trăit, aducând servicii reale cauzei românești. În cele de mai jos voi arăta numărul acestor cooperative, cari au putut rezista și propăși, repartizându-le pe perioade de câte 10 ani.

Din numărul de 72 cooperative de credit, câte existau la începutul războiului, 2 au luat ființă între anii 1867—1880; 4 dela 1881—1890; 10 dela 1891—1900; 31 dela 1901—1910 și 25 dela 1911—1914. Vedem deci că cea mai vie și solidă dezvoltare a luat cooperația românească din Ardeal începând dela 1900, pentru a culmina în perioada de după 1910, când deabia în 3 ani și jumătate s'au putut înființa 25 de cooperative.

Cauza acestei frumoase dezvoltări o formează interesul tot mai mare ce a început să-l manifesteze față de cooperație atât intelectualii și societățile culturale, cât și țărănimea română din Ardeal. Merită să amintim cu această ocaziune preocuparea tot mai vie pe care a manifestat-o față de cooperație marea noastră societate culturală „Astra“ (Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului Român) din Sibiu, care a înființat un birou de propagandă cooperatistă și ai cărei conferențieri, prin conferințele lor, rostite în tot cuprinsul Ardealului, răspândiau în cercuri cât mai largi noua solie a ideii și realizărilor cooperatiste.

Pentru reușita acestei salutare acțiuni marele mecenat basarabean Vasile Stroescu a făcut Asociațiunii o donațiune în valoare de 150.000 coroane, în vederea propagandei cooperatiste, a organizării cooperației și a pregătirii elementelor de acțiune și îndrumare, cari aveau să lucreze pe câmpul cooperației.

Presă românească de asemenea a propagat ideea. O mulțime de intelectuali români au început a publica articole pline de îndemn și de sfaturi în legătură cu cooperația. Demn de amintit este articolul dlui I. Răducanu, actual ministru, publicat în Nr. 253 din 1911 al ziarului „Tribuna“ din Arad, prin care, pe lângă o mulțime de probleme de organizare preconiza și ideea înființării unei uniuni de control și îndrumare.

Cooperativele românești din Ardeal au funcționat pe baza codului de comerț ungar (legea XXXVII) din 1875, până în Sept 1920 când s'a extins și asupra teritoriilor eliberate legea românească a băncilor populare din 1903. Majoritatea cooperativele de credit românești erau organizate după tipul Raiffeisen, sfera de activitate a lor fiind limitată la teritoriul unei comune.

În mișcarea cooperativă ardeleană a avut un rol important și însoțirea „Solidaritatea“, înființată la Sibiu în 1907, având ca membrii

băncile românești și o parte mare a cooperativelor de credit, și urmărind controlul și îndrumarea administrativă și politico financiară a instituțiilor de credit românești.

Însoțirea „Solidaritatea” este încă o dovadă că în Ardeal, înainte de războiu, a existat o strânsă solidaritate între cooperativele de credit și băncile românești. Pe lângă reescontul acordat cooperativelor de credit, băncile românești, în frunte cu „Albina”, ele însele lucrau mai mult cu satele și cu țărănimea română, contribuind la ridicarea materială a acesteea.

Fondurile băncilor populare în valoare de aproape 8 milioane coroane, împreună cu acele al băncilor românești, care în 1914 se ridica la 150.000 milioane coroane (împreună cu depunerile), au contribuit în egală măsură la înstărirea țărânimii ardelenene, prin cumpărare de terenuri din moșiile marilor proprietari unguri și prin organizarea de gospodării țărănești model.

Atât de mare avânt luase acțiunea de cumpărare a pământului dela unguri în favoarea românilor, încât ungerii înspăimântați au început lupta contra acestei acțiuni, atât prin asociațiunile lor economice, cât și culturale. Insuși contele Ștefan Bethlen într'o conferință ținută la Cluj în 1913 a dat alarma, arătând că în ultimii 5 ani „ar fi ajuns pe mâni românești 120.000 jugăre de pământ (arabil și pădure) în preț de 45—50 milioane coroane”.¹⁾

Acestea sunt rezultatele mișcării cooperativelor de credit din Ardeal înainte de Unire, realizate atât independent, cât și în colaborare cu băncile românești. Ele ar fi fost și mai frumoase, dacă nu intervenia perioada de stagnare din timpul războiului, dela 1914—1918.

Concluzia care trebuie trasă din aceste realizări este: dacă din toată sărăcia noastră și cu toată lipsa de drepturi politice și de libertate am putut ajunge la înfăptuiri așa de frumoase în trecut, cu atât mai mult avem datoria azi, când suntem stăpâni pe soarta noastră să dăm o desvoltare și mai mare cooperației, cu ajutorul căreia să reușim a face să răsară în tot cuprinsul Ardealului și al Țării o sănătoasă și puternică viață economică națională.²⁾

¹⁾ Din lucrarea „Ardealul Norstru”, pag. 83 publicată în 1919 de Prof. Cristu S. Negoescu.

²⁾ Datele din acest articol au fost luate în mare parte din următoarele lucrări: „Legislația Cooperatistă în România”, de Eug. Pavlescu; „Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul” de I. și Iuliu Enescu; „Ardealul Nostru” de prof. „Cristu S. Negoescu”; „O țară care moare, Ardealul etnografic, statistic etc. de Ion Iosif Schiopul; „Băncile Române din Transilvania” de Const. Popp.

Din Scrisoarea a IV-a către plugari a D-lui Ion Mihalache, ministrul agriculturii.

... In toate țările unde micii plugari s'au organizat în cooperative, producția micii proprietăți a întrecut pe a marei proprietăți. Și e firesc să fie așa. Căci cooperativele folosesc tot ceea ce folosește marea proprietate (capital, mașini, vânzare, industrializare), iar pe deasupra: atâtea minți (din ce în ce mai luminate) lucrează cu tragere de inimă, fiecare pentru el — iar nu de mântuială ca pentru alții. Și se folosesc și de lumina cărturarilor pricepuți în ale agriculturii.

Trebuie să înființăm adevărate Cooperative agricole („de producție“).

a) In satele de câmp ele vor aduce uneltele și mașinile trebuincioase, cu sprijinul Statului, Camerelor agricole și Băncilor populare; instrumentele mărunte vor fi împărțite pe prețul de cost (luate d'adrepul de la fabrici) la plugari, iar mașinile (tractoare, batoze și altele) vor fi gospodărite de cooperativă;

b) Vor arenda magazii pentru depozitarea cerealelor și vor construi în gări și porturi silozuri (adică magazii mari, cu ochiuri pentru fiecare fel de grâu și cu încărcare și curățire mecanică); vor alege și curății cerealele ca să le aducă pe piețele Europei, pe calități, cum le duc și americanii

In satele de dealuri, vor organiza fructelor vânzarea și a vinului.

c) In satele de munte, se vor ocupa de creșterea animalelor, lăptărie și brânzeturi și alte feluri de industrializări a produselor agricole.

Danemarca și Olanda sunt țări de mici plugari, și viața lor — se ține din industrializarea agriculturii, care mărește prețul mărfurilor agricole și dă de lucru și celui ce are pământ și celui ce n'are — de trăiesc și unul și altul tot așa de bine.

Toată viața lor economică se țese pe urzeala cooperăției agricole.

Acolo trebuie să ajungem și noi, ca Danemarca și Olanda. Și drumul este: Cooperăția agricolă.

Rolul cooperației în regiunile de munte. *)

de Ioan Popa,

sub-director la Intr. Forestiere Române.

România Mare, din punct de vedere economic, cultural și social, poate fi considerată cu drept cuvânt ca o țară a contrastelor.

Atunci când ne alarmăm, că în România sunt prea mulți studenți, când ne pune pe gânduri apariția unei noi categorii de șomeuri, cea a proletarilor intelectuali, când toată lumea discută și se crede competentă a da soluții în cele mai grele probleme economice și sociale la ordinea zilei, trece aproape neobservat faptul, că în țara noastră sunt teritorii întinse, cari n'au ținut pas cu vremurile noi și unde n'au pătruns decât în infimă măsură razele beneficătoare ale civilizației secolului al XX-lea.

Sunt regiunile de munte din Transilvania, Munții Apuseni, Maramureșul și Țara Hațegului, unde, în ce privește nivelul cultural, tronează analfabetismul, iar din punct de vedere social-economic, se continuă aproape neschimbat felul de viață primitiv moștenit din moși-strămoși, munca și timpul fiind considerate aici, în aceste vremuri de raționalizare a producției, ca având o infimă valoare.

Recunoaștem, că la această stare înapoiată a contribuit în bună parte și situația geografică deosebită a ținuturilor de munte, izolate de marile centre culturale și economice, cu pământ neproductiv, sate depărtate și cătune uitate prin văgăunile munților; însă, tocmai aici ar fi fost nevoie în primul rând, ca aceste neajunsuri să fie anihilate prin școli, căi de comunicație, spitale, cooperative, bănci populare, cu un cuvânt, prin instituțiuni, cari să ajute dezvoltarea lor economică, socială și culturală.

Din păcate, până acum n'a prea fost cine să le facă toate acestea.

Fosta stăpânire a aplicat în aceste regiuni românești în cea mai largă măsură principiul patriotic unguresc, că din binefacerile civilizației trebuie să se împărtășească în primul rând și îndeosebi ținuturile maghiare, iar în România nouă, în vârtejul frământărilor din anii de după Unire, au lipsit timpul și mijloacele necesare acestor înfăptuiri.

Dacă avem această scuză pentru moment, nu trebuie să însem-

*) Extras din lucrarea în manuscris: „Industria și comerțul lemnului din Munții Apuseni”!

neze însă, că putem continua și în viitor a lăsa munții în izolarea și promiscuitatea culturală și economică actuală.

Scoaterea populației munților din starea înapoiată în care se găsește trebuie să formeze o preocupare primordială a oamenilor de stat și a instituțiilor create cu scopul de a contribui la ridicarea țării la rangul, pe care trebuie să-l ocupe în rândul statelor civilizate.

O pretind aceasta interesele economice generale, fiindcă munții noștri au bogății miniere și forestiere neprețuite, cari așteaptă o valorizare rațională, spre binele țării și al populației interesate, și o pretind interesele naționale, fiindcă este vorba de regiuni curat românești.

Primul pas în această direcție, trebuie să-l facă **Statul**, care trebuie să se îngrijească, ca munții să fie înglobați în rețeaua generală de circulație a țării, prin căi de comunicație moderne, cari să înlesnească accesul populației și produselor spre centrele dela câmpie, apoi să ridice nivelul cultural al populației prin școli primare suficiente și adaptate condițiilor de traiu deosebite ale muntenilor (școli pe cătune și internate, în cari băeții veniți din mijlocul munților, dela distanțe de mai mulți km., să poată găsi hrană și adăpost), școli practice de comerț și de arte și meserii, asemenea medici și spitale, pentru combaterea bolilor sociale, în aceste regiuni, unde principiile moderne de igienă și asistență medicală, sunt lucruri necunoscute.

Al doilea rol important îl are apoi **cooperatia**, această minunată armă de progres economic-cultural, pusă la îndemâna populației nevoiașe.

În cele ce urmează, vom arăta câmpurile de activitate cari i se deschid cooperatiei în regiunile de munte, în special în Munții Apuseni, problema cărora a fost dela război încoace mereu la ordinea zilei, fără să se fi trecut însă până acum la realizări practice.

I. În industria casnică a lemnului.

În munți există o veche și foarte variată industrie casnică a lemnului.

Abundența materiei prime și insuficiența celorlalte izvoare de venit (agricultura și creșterea vitelor), a îndemnat populația munților, din cele mai vechi timpuri, spre prelucrarea lemnului.

Astfel s'a putut desvolta aici în cursul vremurilor o însemnată și foarte variată industrie casnică a articolelor de lemn.

Găsim: dogari („vășari”), scândurari, cărbunari, sindrilari, rotari, dulgheri, cioplitori, constructori de case, apoi meseriași de unelte casnice: furci, greble, juguri, scări, stupi de albine, topo-râști de coase, lazi țărănești, frumos și artistic lucrate, etc.

Cea mai dezvoltată și caracteristică industrie casnică a lemnului din întreaga țară, o găsim la vestiții „moți” de pe cursul superior al Arieșului, cunoscuți prin lup'ele îndârjite purtate veacuri dearândul pentru libertate și dreptate, contra asupritorilor de altă lege.

Aceștia ajungeau înainte de război cu mărfurile lor până la Viena și Belgrad, iar astăzi îi întâlnești în tot cuprinsul țării, din Banat până în Basarabia.

Trebuie să facem, însă, trista constatare, că această industrie este încă cu totul rudimentară și lipsită de orice organizare, ba putem afirma cu drept cuvânt, că de secole deiarândul n'a progresat întru nimic.

Principiile de raționalizare a producției, desfacerii și valorizării sunt noțiuni cu totul necunoscute, toată activitatea urmând făgașul moștenit din bătrâni, munca și timpul reprezentând o valoare neapreciată.

Cercurarul moț, ca și pe vremea depărtată a lui Horea, își pune în desagi uneltele primitive de lucru („mezdreala“, „gilăul“, „ghenătoarea“, „potenzăul“, „gardinarul“, „trăgătorul“, „fircălăul“, „măiuțul“ și „ferăstrăul“) și pornește la drum, colindând țara în lung și lat, cu strigătul „haide legați ciubere“, pentruca să se reîntoarcă acasă după hoinăreli de luni de zile, cu câteva sute de lei și „bucate“ câte poate aduce pe spinarea lui, sau a calului; ciubărarul, tot la fel își încarcă „chișițele“ de vase în căruța lui acoperită cu „arnieu“ petecit de pânză și trasă de căluți micuți, dar vânjoși și răbdurii la foame, intemperii și greutatea drumului, ca și stăpânul lor, și străbate cele drumuri depărtate, pentru a-și vinde ici un „părlău“, colo un „pătrăreț“, „ferdeleț“, „feret“, „ciubăraș“ sau „șuștar“, pentru a aduce apoi acasă, după o pribegie de 8—10 săptămâni prin depărtări, „o două bucățele, a copii și la muiere“.

Produsele muncii lor, nu au un preț precis. Obțin și ei un preț, în cereale, mâncare pentru ei și cai, rar în bani, după cum e omul și conjunctura. Dacă „la țară“ a fost recoltă bună, capătă și ei mai mult, dacă nu, mai puțin. Dacă vede moțul, că în Banat nu merge negoțul, trece în Oltenia, de aici în Dobrogea etc. și astfel, hoinărind de colo-colo, tot găsește el piața cea mai potrivită.

La fel de desavantajați sunt și producătorii de scânduri, lemn cioplit, șindile, pari de vie, sau carbuni de lemn.

Piețele de desfacere: Clujul, Turda, Aiudul, Alba-Iulia, Huedinul, sunt la depărtare de 3—4 zile, astfel că pierd pe drum o săptămână pentru a-și putea plasa marfa la negustorul evreu dela oraș, care îi fixează prețul așa cum vrea, fiindcă știe că moțul tot nu se poate întoarce acasă cu marfa nevânduia.

Felul de lucru al acestor lemnari, prezintă enorme desavantaje atât pentru ei, cât și pentru gospodăria silvică generală:

1. Rendement mic, pe de o parte, fiindcă utilizează numai o mică parte a lemnului, iar restul materiei prime (lemnul subțire, crengile, scoarța), rămâne să putrezească în pădure și să formeze ciuburi de insecte distrugătoare a pădurilor, pe de altă parte, fiindcă lemnul se taie în ferăstraie de apă, sau se cioplește cu toporul, pierzându-se prin aceste procedee 50—60% din materia brută.

2. Tăietură proastă, sgronțuroasă și neuniformă la cherestea.

3. Se încurajează delictele silvice, fiindcă ferestraliilor de apă, risipite pe toate văgăunile munților și lucrând zi și noapte, asemenea cioplitorilor și șindrilărilor, greu li se poate aplica un control serios în ce privește proveniența lemnului.

4. Vânzarea pe prețuri derizorii și după pierdere de vreme îndelungată*.

Ce este de făcut pentru evitarea neajunsurilor de mai sus?

Soluția este simplă și ușor de înfăptuit:

Organizații cooperatiste, cari:

1. Să înființeze mici fabrici de 1—2 gateri pentru debitarea lemnului; prin acestea s'ar elimina majoritatea desavantajelor arătate mai sus, anume, s'ar obține:

a) Rendement normal, tăietură bună și dimensiuni uzuale.

b) Valorizarea deșeurilor și a produselor inferioare.

c) Prețuri de vânzare normale, cum le obține marea industrie forestieră,

d) pe lângă aceste mici fabrici s'ar putea înființa și desvolta ateliere de dogărie, tâmplărie, rotărie, requisite școlare și de birou, jucării, perii, site, lăzi, talage etc., unde și-ar găsi o întrebuințare rațională și permanentă nu numai cercurării („holoangării“) pribegi de astăzi, ci și copiii, femeile și bătrânii.*

e) control în ce privește proveniența lemnului adus pentru prelucrare, evitându-se astfel tăierile în delict, fiindcă în aceste gateri sau ateliere n'ar putea intra decât lemn, — ca să zicem astfel — cu situația în regulă.

2. Să cumpere pe loc produsele casnice ale munteanului și să-i aducă în schimb acasă articolele de prima necesitate, de cari are nevoie: cereale, alimente, articole de îmbrăcăminte. Îl scapi, în acest fel, de vagabondajul de luni dearândul, care are numai rostul de a-și putea plasa mărfurile și a-și procura în schimb alimentele de cari are nevoie.

II. Organizarea muncitorilor forestieri.

Agricultura și industria casnică dau de lucru numai unei părți din populația munților.

Locuitorii cu pământ mai mult, cu vite de muncă și vehicule, sunt puțini; majoritatea populației (mai bine de jumătate), o for-

*) Exemplu: Moțul vinde la oraș scândura „de țol“, care cubează 0.027 m³. (dimensiunile: grosimea 26 mm., lățimea 26 cm., lungimea 4 m.), de molid cal I, cu maximum 3 lei țolul, adică cu 30 lei.

În schimb depozitarul care o cumpără, o revinde pe loc cu 2000—2200 lei m³, deci încasează 55—60 lei pentru o marfă cumpărată cu 30 lei.

*) Un început bun s'a făcut cu fabrica de cherestea a Statului din Câmpeni, unde la inițiativa harnicului Director, D-1 Coșei, pe lângă că se tue cu preț avantajos lemnele aduse de moți, s'au înființat și ateliere de tâmplărie, site și jucării.

mează oamenii nevoiași, fără pământ de cultură, având doar locul de casă și puțin fânaș, de pe care abia pot aduna nutrețul necesar întreținerii a 4—5 oi, sau capre, sau în cazul cel mai bun, al unei vaci cu lapte.

Această majoritate, în afară de 4—5 săptămâni din mijlocul verii, când e vremea coasei în munți și trebuie să-și adune puținul fân de pe coastele de dealuri și să-și facă zilele de coasă, „claca“ îndatinată, la notabilitățile satului (preot, notar, primar, pădurar, negustorii unde are „cont“ și la vre-un vecin mai înstărit, care l-a ajutat la nevoie), tot restul anului e disponibilă.

Acestor oameni neocupați acasă, li se adaugă brațele disponibile din familiile cu o relativă bunăstare, anume: familiile muncitorilor fiind foarte numeroase, după terminarea muncilor agricole, rămâne acasă pentru treburile gospodăriei tatăl familiei, iar ceilalți copii, de toamna până la începutul verii, sunt deasemenea disponibili.

Din aceste brațe neocupate acasă, se formează marea masă a muncitorilor forestieri, cari sunt răspândiți pe la toate exploatarea forestiere din țară.

Înainte de războiu, mulți luau drumul Americii, dar în urma reducerii cotelor de emigrări spre noul continent, s'a îngroșat și mai mult rândurile acestor proletari.

Munții Apuseni, Maramureșul, Țara Hațegului și Bucovina sunt cei mai mari furnizori de brațe de muncă pentru industria forestieră, urmate apoi de celelalte regiuni de munte: jud. Hunedoara, Caraș și regiunea Branului.

Lucrătorii forestieri, lipsiți — prin gradul lor de cultură și felul muncii — de binefacerile tuturor legiurilor muncitorești, expuși speculei nemiloase a antreprenorilor lor, neorganizați, rău alimentați, efectuând cele mai grele munci în locuri accidentate, plătiți după împrejurări și conjunctură, lipsiți de asistență medicală și intrând, în ce privește accidente de muncă în clasa de risc cea mai mare, pot fi considerați cu drept cuvânt categoria cea mai oropsită dintre toți muncitorii manuali.

Dintre muncitorii forestieri, maramureșenii sunt în situația cea mai nenorocită.

Pentru a putea înțelege situația acestora, trebuie să vedem mai întâiu condițiile de trai ale populației din Țara lui Dragoș-Vodă, care în veacul al XX-lea a ajuns în cea mai neagră iobăgie, fiind complect aservită evreilor, organizați sistematic pentru exploatarea ei.

Negoțul și băncile sunt în întregime în mână evreiască; autoritățile locale sunt deasemenea evreiești, sau în slujba acestora. Întreaga populație este îndatorată la negustorii, cârciumarii și băncuțele evreiești din regiune, unde pe lângă ipoteca și cambii își mai zălogoște și cartea de lucru și actele militare și de identitate. Grație acestui sistem, jupânul cămătar, nu are numai garanțiile obișnuite pentru banii împrumutați, rachiul și mălaiul dat pe credit și dobânzile de „sută în sută“ ale acestora, ci are și un adevărat

drept de servitute asupra persoanei bietului Român, care nu se poate deplasa, sau angaja la lucru, decât cu învoirea patronului evreu, în mâna căruia se află toate actele lui.

Deci, nici o deosebire între iobagul „glebae adscripti“ din evul mediu, legat de moșie și proprietar și între bietul maramureșan de astăzi, legat de cămătarul din sat.

Comunele lor prezintă un aspect jalnic; centrul este ocupat de casele înstărite ale negustorilor și proprietarilor evrei, cu sinagoga așezată în loc de frunte, iar cocioabele Românilor și bisericuța lor de lemn, sunt exilate pe coastele periferice.

Comunele mari din Maramureș, au populația jumătate românească, jumătate evreiască. Populația muncitoare o formează Românii, cari astfel trebuie să întrețină prin munca lor o pătură tot atât de numeroasă de oameni absolut neproductivi.

Toți aceștia sunt negustori, cărciumari, agenți pentru plasare de muncitori, contrabandiști etc.

În această exploatare este o „cooperatie“ și o divisiune a muncii foarte precis organizată: cămătarul din sat este intermediarul marelui bancher de la oraș, care-i pune la dispoziție creditul necesar împrumuturilor uzurare, la fel, cărciumarul și negustorul, este agentul engrosistului și fabricantului evreu, etc.

Angajarea lucrătorilor se face numai prin intermediari evrei și în cele mai multe cazuri la lucrări angajate de antreprenori de aceeași nație.

De pe urma muncitorilor profită o serie întreagă de intermediari, și slujbași (notarul și primarul, în fața cărora se încheie contractul de lucru: câte 100 lei, jandarmul fiindcă vizează, că oamenii sunt cu situația militară în regulă, 10 lei, medicul care vizează, că în comună nu sunt boli contagioase, 10 lei, șeful gării care pune la dispoziție vagonul, 25 lei, șefii gărilor intermediare, ca să atașeze vagonul muncitorilor, 25—50 lei, funcționarii dela siguranță, 25 lei, funcționarii dela oficiul de plasare, 25 lei, intermediarul, 100 lei, șeful de echipă, „zavițul“, cca 100 lei de fiecare om). Oricare exploatare, care lucrează cu muncitori maramureșeni, știe că șperțurile uzuale pentru angajarea și aducerea lor, se urcă la peste 500 lei de fiecare om și pentru fiecare drum. Bineînțeles, acestea se suportă tot din prețul muncii lucrătorului.

Avansul ce-l achită antreprenorul la plecarea muncitorului în lucru, îl încasează în întregime cămătarul aflat prezent la semnarea contractului, eliberând în schimb antreprenorului actele lucrătorului; cât timp omul este în lucru, familia rămasă acasă are cont deschis la negustorul din sat, care îi dă articolele necesare pe prețul ce-l vrea el, iar la contabilizarea capitalului și dobânzilor, aplică principiul, că mai bine să scrie de 2 ori, decât să se uite. Bani în mână, lucrătorul maramureșan nu vede niciodată, dar nici de datorie nu scapă.

Lucrătorii aduși în lucru sunt la discreția absolută a antreprenorului, care delimitează parchetele de tăiere și le fixează prețul și condițiile de muncă după bunul plac. Oricât ar fi muncitorul de

nedreptățit, trebuie să accepte condițiunile impuse, fiindcă actele sunt la „gazdă“, iar părăsind lucrarea, este expus sau să fie reardus cu forța la lucru, sau, ceace e mai rău, să-i fie protestate polițele rămase la jupânul de acasă. Pentru astfel de cazuri este o solidaritate perfectă între negustori, intermediari, antreprenori, cămătari, astfel că bietul om, ca să nu se vadă adus la sapă de lemn cu familia sa, acceptă orice.

Rău hrănit, abia poate presta atâta muncă cât să-și acopere avansul, iar la plecare nu mai primește nici un ban, ba sunt dese cazurile când trebuie să facă sute de km. pe jos pentru a se reîntoarce acasă, fiindcă „gazda“ îi face de obicei asifel socoteala, ca să nu-i mai rămână nimic.

Moșii sunt mai conștienți și mai bine organizați. Nu lucrează la antreprenori evrei, numai la antreprenori, „vălcăzăi“, sau șefi de echipe de ai lor; nu iau avansuri mari la plecare și nu se lasă înșelați cu una cu două în drepturile lor. Acești oameni, blajini din fire, cuviincioși față de conducători și foarte buni lucrători, nu ezită de a apela la argumentul suprem, securea sau șapina, când ar căuta cineva să-i jăcmănească. Se alimentează mai bine decât maramureșenii, preferind fiertura („păzitura“), slănina și pâinea, pe când alimentul principal al maramureșanului este mămăliga și brânza.

Legiuitorul maghiar văzând situația specială, pe care o ocupă lucrătorii forestieri, analfabeți, neorganizați și expuși spolieii antreprenorilor și exploatațiilor de tot soiul, a adus o lege de protegierea acestora: „Legea XXVIII. din 1900 referitoare la muncitorii de pădure“, care stabilește raporturile dintre muncitorii forestieri și antreprenorii, sau exploatații de pădure.

Este regretabil, că în legea contractelor de muncă, votată în anul 1929 s'a neglijat a se introduce dispozițiile salutare ale legii ungurești amintite, prevăzându-se doar la cap. III. („contractul de echipă“, art. 97-100,) sancțiuni pentru protecția salariilor muncitorilor cari lucrează în echipe.

Statul are datoria de a protegi prin o lege specială această categorie de muncitori oropsiți; este o cerință socială și umanitară, ca să fie scoși din iobăgia actuală, cerință dublată și de un interes național, deoarece majoritatea lucrătorilor forestieri se recrutează dintre Români (puțini Germani din Bucovina, Săcui și Slovaci).

Insă legi oricât de bune s'ar. face, efectul lor este iluzoriu, atâta timp, cât nu sunt oameni cari să le aplice. Dispozițiile bune ale legii maghiare amintite au fost întotdeauna eludate, fiindcă omul analfabet, în favorul căruia a fost făcută legea, își cunoaște numai datoriile înscrise în ea, — cari i'au fost totdeauna accentuate de către cei interesați, — nu și drepturile.

Salvarea adevărată o văd numai în înființarea de *cooperative de muncă, aprovizionare și bănci populare*, cari să-i adune de pe drumuri, să-i aprovizioneze cu articolele necesare, cu prețuri convenabile și mai ales, să-i scoată, am putea zice să-i răscumpere, din mâna cămătarilor, preluându-le toate datoriile, prin acordări de credite ieftine și pe termene lungi.

Cooperativele de muncă, cu cari va trebui să trateze antreprenorul, îi vor putea impune acestuia :

a) preț corespunzător al muncii, pe baza unui studiu prealabil, făcut de delegații cooperativei la fața locului, asupra lucrării și condițiilor de muncă.

b) asistență medicală, obligând pe exploatator, ca să înființeze infirmerii în apropierea parchetului de pădure, pentru acordarea primelor ajutoare. Astăzi, bietul accidentat strivit de vre-un lemn, sau care și-a scăpat securea în picior, își înfășoară rana în mușchii culeși din pădure, sau în rufele lui scorțoase și nespălate cu lunile, astfel, că pe când ajunge la medicul aflat la depărtare de zeci de km., în cele mai multe cazuri rana este cangrenată și salvarea este imposibilă, sau se poate face numai prin amputare.

c) alimente bune, cu prețuri normale și fără a se da 700 gr. în loc de 1 kg. Astăzi muncitorul este nevoit să consume ce-i aduce cantinierul (alimente de cea mai proastă calitate și de multeori alterate), și este înșelat la cântar, fiindcă controlul este foarte greu în mijlocul muntelui și nici nu prea are la cine să reclame.

d) Oprirea vânzării de beuturi spirtoase la cantinele și magazinele din pădure. Alcoolul și băuturile falsificate ce li se dau, le otrăvește organismul sleit de muncă și de subalimentație și le absoarbe toată bruma de câștig ce le-ar rămâne după munca istovitoare.

e) Garanție bancară sau de altă natură, ce va trebui depusă de exploatatori pentru garantarea plății muncii efectuate, pentru ca omul să nu fie nevoit a alerga luni și ani dearândul ca să-și scoată banii dela antreprenorii, sau exploatatorii de pădure, răi platnici și luptând cu vecinice crize de bani.

f) Recepționarea cinstită a lucrului și socoteală dreaptă a câștigului și a reținerilor.

III. Cooperația minieră.

În regiunea auriferă din Munții Apuseni sunt sute de mine de aur particulare, a căror exploatare a rămas după război în părăsire. Exploatarea lor actuală este cu totul primitivă și nerentabilă, lipsind capitalul necesar continuării explorărilor.

Din această cauză, mulți proprietari de mine au devenit lucrători minieri pe la minele de cărbuni, părăsind regiunea aurului, cu întreaga lor familie. Roșia Montană, orașelul minier înfloritor de altă dată, își oferă un aspect jalnic, prin mulțimea caselor părăsite.

Tot cooperația este chemată a-i aduna de pe drumuri, a-i întovărăși și readuce la vechea lor ocupațiune, punându-le la dispoziție capitalul necesar începerii noilor exploatari și explorări.

IV. Cooperative de meseriași.

În orașele mari ale Transilvaniei, așezate în mijlocul regiunilor curat românești, elementele minoritare, stăpâne ale comerțului și

industriei și ajutate de băncile lor puternice și de școlile multe, predomină și astăzi, după un deceniu dela Unire, și vor trebui încă mulți ani de luptă până ce vor putea fi cucerite de adevărații stăpânitori ai țării. În această luptă, un rol foarte important l-ar putea avea meseriașii ieșiți din mijlocul muntenilor, dotați dela natură cu aptitudinii pentru tot felul de meserii.

Din tinerii aceștia s'ar putea recruta pleiada de meseriași români ai orașelor înstrăinate și refractare stăpânirii românești.

Pentru acest scop, pe lângă înmulțirea și perfecționarea școlilor practice de arte și meserii din mijlocul munților, tinerii absolvenți ar trebui însă ajutați și cu credite ieftine și pe termen lung, necesare instalării, deoarece în situația de astăzi, puținii băeți din munți, cari termină astfel de școli, nu se pot plasa și, mai ales, nu pot deveni meseriași independenți, lipsindu-le capitalul și sprijinul necesar pentru a-și putea înfirișa la orașe un atelier propriu. Din această cauză, vedem o mulțime de tineri moți, absolvenți ai școlilor de meserii, cari bat porțile instituțiilor publice, solicitând posturi de s'ujbași, fiindcă patronii străini nu-i primesc, sau le oferă condițiuni de lucru inferioare, astfel, că în loc de meseriași independenți, devin mici funcționari, sau proletari industriali.

Tot cooperativele și băncile populare sunt chemate să rezolve și această problemă asociind pe acești tineri meseriași și punându-le la dispoziție creditele în bani și mărfuri, necesare înfirișării atelierelor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Concluziuni.

Din cele arătate mai sus putem constata ce câmp rodnic de activitate au cooperativele și băncile populare în lupta de ridicare a nivelului cultural, economic și social al populației din munții noștri. Am dori să le vedem cât mai curând la lucru, spre binele locuitorilor interesați și al țării.

Începutul va fi însă greu în aceste regiuni înapoiate din punct de vedere cultural.

Munteanul, neîncrezător, obișnuit să fie exploatat de străini și de slujbașii hrăpăreți, amăgit de vorbele late și promisiunile grandioase ale agenților electorali, cari după ce i-au luat votul, uită tot ce au făgăduit, greu se va convinge de binefacerile și necesitatea cooperativei.

Vor trebui bani, fiindcă capitalul inițial vărsat de membrii cooperativei și băncilor populare va fi, cel puțin la început, neînsemnat; dar înainte de toate, vor trebui oameni destoinici, devotați acestei grele misiuni, cunoscători ai sufletului muntenilor și cari să se știe adapta mediului specific al acestor ținuturi.

Să sperăm, că Oficiul Național al Cooperației va găsi atât capitalul cât și oamenii necesari înfirișării acestor cooperative. Numai astfel vom putea vedea, înfăptuit, realizări practice. Prea s'a făcut multă poezie din mizeria munților și ar fi timpul suprem să vedem și înfăptuiri.

Lipsa contabililor specialiști în cooperația din nord-vestul Transilvaniei.

de D. Cartianu
inspector în Cooperație

În urma împrumutului de stat anul trecut în străinătate, pe lângă alte scopuri pentru stabilizarea leului, între condițiunile impuse de finanțării împrumutătorii a fost și retragerea de către Banca Națională a creditelor imobilizate.

Cum un astfel de plasament B. N. R. îl avea și în cooperație, aceasta a trebuit să fie reorganizată pe alte baze, pentruca prin instituțiile noi create, — Oficiul Național Cooperației Române și Banca Centrală Cooperativă —, mișcarea cooperativă să fie îndrumată a prospera și fără creditul institutului de emisiune, în baza căruia trăiau majoritatea unităților cooperative din nord-vestul Transilvaniei.

Această schimbare în conducerea cooperației s'a făcut prin legea pentru reorganizarea cooperației din 28 Martie 1929, care desființând fostele Centrale de cooperative, au fost concepute multe organe de control ale mișcării, iar prin încadrarea funcționarilor publici dela 1 Ianuarie a. c. organele de control ale statului rămase au fost aproape înjumătățite la număr.

Astfel acei care, în afară de controlul legal, îndrumare și propagandă, lucrau contabilitatea cooperativelor în general, sunt astăzi abia o treime, în imposibilitate a face față lucrărilor contabile ca'n trecut, fiind aglomerați de lucrări de altă natură.

Am arătat cauzele, ași putea zice de forță majoră de mai sus, pentru a se convinge conducătorii unităților cooperative care așteaptă, ba chiar cer și astăzi organelor de control să le lucreze contabilitatea, încheindu-le și bilanțele, cum am constatat în acest an.

Dar un organ de control are dela 70—100 unități în 2 și chiar 3 județe, unde este hărțuit de multe zeci de anchete și diverse delegații, cauzate în majoritate de lipsa de control a conducătorilor cooperativelor de tot felul, cari nu au contabili specialiști.

Deci, problema lipsei acestor elemente cu școli practice de contabili, pentru care înzistăm de ani de zile în Transilvania, se pune cu o însemnătate covârșitoare, existența unităților depinzând în majoritatea cazurilor de existența contabililor, cum voi arăta mai jos.

Dar, se va zice, — cum mi s'a obiectat de mulți cooperatori, — în vechiul regat cum au putut trăi cooperativele până la

înființarea școalelor de contabili practici, știut fiind că în cooperație nu se pot plăti specialiști cu școli superioare, decât de unitățile cele mai vechi și puternice?

La aceasta răspund că acolo, la început, conducerea primelor cooperative, băncile populare, — care au cea mai simplă formă de contabilitate dublă —, se făcea în genere de învățători și preoți, cari în Transilvania și la unitățile unde sunt nu înțeleg să lucreze registrele după îndrumările organelor de control, decât în foarte rare locuri.

Iar după 7—8 ani de apostolat, băncile fiind prea multe la număr și operațiile îngreunându-se, Controlorul Spânișteanu creiază în 1910 prima școală practică de adulți la Tg.-Jiu cu conducătorii de bănci populare, unde, în câteva săptămâni, aceștia au putut să-și câștige noțiunile contabilității duble. Iar după această reușită, tot acolo, ia ființă o școală cu durată de un an, unde băncile trimiteau elevi și astfel și-au format contabilii necesari, după care a urmat și în alte centre, cum avem în Transilvania la Ludoș și Lugoș, acum cu durată de 2 ani.

Apoi în vechiul regat cooperația a luat ființă și a trăit primii ani, până la afirmare, prin forțele ei proprii, asociații băncilor populare depunându-și cu încredere părțile sociale (acțiile), după îndemnul luminătorilor satelor.

În Transilvania însă, în afară de organele de control, propaganda nu se face în genere cu temei decât acolo unde este un absolvent de școală de contabili, care lămurește sătenii cu competență despre rostul acțiilor în cooperativă.

Dar chiar pentru existența unităților în starea de astăzi, ținând seamă de criza actuală, contabilul specialist este absolut indispensabil pentru a întocmi lucrările de contabilitate din cursul anului și bilanțul, precum și diversele lucrări de administrație, cari se cer de legea cooperației prin art. 37 și 40, sancționându-se administratorii prin art. 140 din lege în caz când nu se întocmesc, din lipsă de pricepere mai întotdeauna.

Tot din această cauză instituțiile au pierderi, fie la aranjarea datoriilor vechi preluate de Banca Centrală cooperativă, care le acționează în judecată când nu preschimbă cambialele la timp și cu toate formele necesare, — dintre care cele contabile nu lipsesc, — fie la cereri de noi împrumuturi, care nu se satisfac, conducătorii neștiind a îndeplini formele necesare.

Lipsa acestor elemente o simt conducătorii atât de mult și la cooperativele de consum, unde au neînțelegeri cu vânzătorii, mai ales cu cei ce au lipsuri, care nu se încred în situațiile ce li se fac de conducători, de unde certuri și chiar distrugerea unității.

Și în genere la orice fel de lucrări de administrație, — obișnuându-se a se lăsa acestea în seama unei persoane incompetente, care le întocmește cu lipsuri și contestându-se sunt anulate —, se vede cât de mult folos sunt contabilii ce absolvesc școlile de 2 ani dela Ludoș și Lugoș.

Câte adunări generale se țin, dacă se țin, fără respectarea statutelor, din care cauză, pe lângă ilegalitatea administrației cu urmări imediate, atâtea instituții pierd încrederea societărilor, care sunt nemulțumiți de conducerea cooperativei lor.

Or numai contabilii cari au învățat în școală pot întocmi bine toate aceste formalități, sub supravegherea intelectualilor din administrație, prin care se propagă ideile adevăratei cooperații și se câștigă încrederea sătenilor în cooperativa lor. Și acolo unde nu sunt intelectuali, aceștia se atrag spre cooperație numai de elementele contabile, care pot să le arate, în diferite feluri, scopul și viitorul frumos pentru toți al cooperativelor de tot felul.

Cât despre unitățile mici, care nu pot să-i întrețină, acestea se vor contopi mai multe în jurul unui notariat, prin fuziune, sau în caz de imposibilitate prin angajarea contabililor regionali, contribuind mai multe unități la întreținerea lor.

Astfel stând lucrurile și trebuie să le arătăm fără șfială, conducătorii unităților cooperative de tot felul să nu mai neglijeze și să-și trimită elevi la școlile de mai sus, iar cele care au în apropiere absolvenți de ai acestor școli să-i angajeze imediat în interesul lor, cum s'a arătat și la cercurile cooperatiste.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN VIAȚA COOPERATISTĂ.

Dobânzile datorate

Cum putem cunoaște pe săteni dintr'un bilanț — Semne bune și semne rele văzute din cifrele bilanțurilor

de Grațian C. Mărcuș

Bilanțul — după cum am spus de atâtea ori — este oglinda băncii populare. În bilanț vedem lămurit, dacă banca înaintează sau stă pe loc, dacă banca crește sau dă îndărăt, dacă-i merge bine sau dacă-i merge prost. Și tot prin bilanț putem cunoaște chiar și pe săteni. Bilanțul, ca și o oglindă, ne arată dacă sătenii din satul acela sunt oameni harnici sau niște pierde-vară, sunt oameni ordonați și care își țin cuvântul sau că-s oameni slabi pe vorbele cărora nu poți da nimic și mai ales bani nu.

Cine știe să citească în bilanțuri, vede, ca și în oglinda fermecată din povești, multe lucruri nevăzute. Intocmai ca și din acea fermecată oglindă, din bilanțurile băncilor populare putem judeca, dela mari depărtări, țăranii dintr'un sat, dintr'un județ chiar. Și citind bilanțurile nu scoatem basme, ci numai adevărul adevărat. Dacă cineva vrea să știe că oare cam ce fel de oameni locuiesc într'un sat, n'are decât să ia ultimul bilanț al băncii din acea comună și va ști numaidecât. Nu-i va ști, ce-i drept nici după nume, nici după poreclă și nici după rudenția între ei, va cunoaște

însă, — ce este mult mai de preț — măsura hărniciei lor, precum și omenia lor.

Toate aceste lucruri minunate de unde se pot ști? Cum pot povesti atâtea niște cifre scrise unele subț altele? Iată că vă spun toate, cu bună rânduială, numai să mă îngăduiți puțin.

Banca dă bani împrumut oamenilor, membrilor ei în primul rând. Că doară de aceea-i bancă să împrumute pe cei cari au trebuință de bani. Bine, sătenii primesc bani împrumut, în schimb dau băncii *cambii* (sau *valtaue*, cum preu rău li-se zicea mai de mult, sau *polițe* cum li-se zice acum). La unii se întabulează chiar suma pe avere. Baniii trebuie însă dați îndărăt. Fiecare datorie are ziua plății, care se numește scadență.

Apoi, iubiți cititori, știți vorba ceea: „Când îi dai îi față vaca, când îi ceri, îi moare vițelul“. Omenia la ziua plății se arată! Așa este? judecați și dumneavoastră. Apoi să mă credeți că un om nu se cunoaște atât după haină, nici după avere, cât mai ales după cum știe să se poarte în ziua plății.

Poate ați auzit de pățania lui Visalon. Să vă povestesc, dacă n'o știți.

Visalon nu era tocmai om bogat, dar fruntaș al satului. Om cu inimă bună și care își ține de datorie să ajute pe deaproapele său când numai poate și de câte ori numai are cu ce.

Intr'o zi veni ră la dânsul doi săteni. Unul Petru Albu, care e cântăreț la biserică, iar celălalt Mitruț Neacșu, care șede într'o cășcioară chiar în capu satului. S'a potrivit de au căzut amândoi de odată și chiar și pentru acelaș lucru. Erau strămtorați rău de bani, dar nădăjduia fiecare să vândă câte ceva la târgul din Câmpeni. Până atunci însă erau încă patru săptămâni.

Au venit deci la Visalon și a cerut fiecare împrumut câte 500 Lei, până 'n ziua târgului.

Cântărețul Albu, spunea cât spunea, dar Neacșu mai ales se jura într'una că el va aduce negreșit banii lui Visalon încă în ziua târgului. Și se jura pe fericirea lui, chemând ca martori pe toți sfinții, că el va aduce banii la vreme, chiar în seara zilei de târg, încât Visalon găsi cu cale să-l întrerupă.

— Lasă Neacșule, să nu-mi vii cu noapte în cap, că doar și în cealaltă zi ne putem întâlni și atunci ne socotim.

Par'că nu i se prea părea de vorbele lui Neacșu. Prea își bătea pieptul și prea tot făgăduia. Dar i-a dat totuși și lui bani.

Trece târgul și în ziua următoare, Albu, cântărețul, veni la Visalon și-i aduse cei 500 Lei împrumutați. Mulțumi lui Visalon cu cinste și-i promise că la rândul lui, cu vreo zi de zi de lucru, îi va fi și el bucuros într'ajutor. Că bine s'a folosit cu acești bani și de multe năcazuri scăpase.

Neacșu însă, cel care se jurase atâta, par'că ar fi intrat în pământ. Cu toate că oamenii spuneau că l-au văzut la târg, ba chiar și a vândut o junincă și-a luat preț bun pe ea.

Visalon îl aștepta. A doua zi nu veni, a treia zi la fel. Se

împlini săptămâna dela târgul din Câmpeni și Neacșu nicăiri. Par'că nici n'ar fi fost el acela, care a împrumutat bani dela Visalon.

Femeia lui Visalon, cam cicălitoare cu toate femeile, îl sfădea mereu. „Du-te la el și cere-ți banii, că ăla nu ți-ia mai da în veci“.

Visalon, pâinea lui Dumnezeu, nu prea răspundea, mormăia numai că poate o fi având și Neacșu treabă și de aia n'ô mai fi venit.

Și mai trecu încă o săptămână, și mai încă una, dar Neacșu ca'n palmă. Ba odată totuș par'că-l văzu de departe, dar Neacșu s'a întors și a luat-o peste pârleazuri pe o potecă la deal.

Visalon muncea mult. Avea arăturile de primăvară. Și-l lăsa pe Neacșu de pe o zi pe alta.

Intr'o seară venind mai de vreme dela câmp și trecând prin fața cârciumei, auzi chiote și zarvă mare. Opri boii și intra să vadă cine-i? Când colo Neacșu și încă cu vreo doi drumeți ședeau la masa de brad și goleau cu nădejde sticlele ovreiului.

Văzându-l, Visalon îl bătu pe urmă și îl chemă nițel afară.

— Da ce vrei să-mi spui? se răsti Neacșu, care și el nu de mult intrase, căci carul îi stătea în drum, și încă nu era beat de loc.

— Ia numai o vorbă, zise liniștit Visalon.

Neacșu îl privi dușmănos, se ridică greoi și îl urmă afară.

Acı erau numai ei. Visalon vorbind domol, îi aduse aminte că i-a împrumutat bani și-i ceru să-i dea îndărăt că și el are mare nevoie de ei. Dar Neacșu de colo, răcnește îndată:

— Da ce crezi că eu-s om slab și nu ți-oi da banii?

— Ia las-o mai încet Neacșule, că nu-s surd și nu se cade să strigi așa!

— Ce . . ? Tu vrei să mă înveți pe mine la ce se cade și la ce nu? Da de-când ai ajuns prefect ca să-mi poruncești?

— Mai taci, Neacșule, îi taie vorba Visalon, că nu despre acestea vorbim.

— Ce să tac . . ? ! Ba taci tu, spurcătură de om slab!

Și cu asta sare cu pumnii pe Visalon și era cât pe aci să-l bată dacă n'ar fi sărit să-l prindă câțiva oameni, cari tocmai treceau pe drum.

Visalon ce să facă. L-a dat la avocat, și se judecă și acum cu el. Dar tot Neacșu e acela care poartă sâmbetele lui Visalon și unde numai poate îl vorbește de rău, și îi face fel de fel de neajunsuri.

Curat vorba ceea: „Fă bine și așteaptă rău“.

Apoi, iubiți cititori, acum puteți vedea cât de bine se poate judeca omul după cum se poartă în ziua plății împrumutului. Așa și Visalon, chiar de a treia zi după ce trecu târgul și Neacșu nu i-a adus banii, putea să știe ce-l așteaptă.

Iată așa este și la băncile populare. Oamenii slabi ca și Neacșu din pățania lui Visalon, se pot vedea prea bine în bilanț.

Să judecăm nițel. Pentru Visalon cei 500 Lei dați lui Neacșu ce-i sunt? Desigur că avere, că doar is banii lui, nu? Însă, precum vedem avere cu bucluc. Că în loc să aibă folos, are numai ceartă și pagubă de pe urma ei.

La băncile populare la *Activ*, adecă la avere vedem însemnat: *Dobânzi datorate*. Acestea înseamnă dobânzile, pe care datoria trebuia să le plătească în zilele de scadență, dar aceștia uitând sau, cei mai rău, nevrând să plătească, au întârziat și întârzie chiar și la încheierea bilanțului. Apoi toți acești datoriși, sau debitori, sunt din neamul lui Neacșu, al de omenie...?! Și acum închipuiți-vă dumneavoastră că dacă dobânzile le plătesc așa, apoi cum vor mai replăti suma împrumutată...? Vai de biata bancă!

Deci dacă suma dobânzilor datorată este mare, cu toate că este avere, căci dacă nu cu binele, dar cu răul, banii, odată și odată, tot se vor scoate, este un semn rău pentru bancă. Iată oglinda, cum arată prăpastia, pe care o sapă băncii niște oameni de nimic!

Cooperatori, ori de câte ori vă ajunge în mână un bilanț căutați la *Activ*: *Dobânzile datorate* și să vă pătrundă simțul primejdiei dacă vedeți că această sumă e mare.

Care bancă nu are dobânzi datorate de loc, e bancă bună. Care are numai câteva mii de Lei, dacă banca e mare treacă meargă. Dar care are peste zece mii Lei, acolo e rău. Acolo consiliul băncii, în înțelegere cu adunarea generală, trebuie să ia măsuri aspre împotriva datorișilor întârziați.

Și unde mai pui că dobânzile datorate sunt în stare să arate într'o lumină foarte rea, chiar unele bănci bune și solide.

Voi arăta altădată legătura ce este între dobânzile datorate și între câștigul curat. Deocamdată spun numai atât că, poate fi o bancă bună, serioasă, tare, dar având dobânzi întârziate și neincasate, ea nu va putea arăta câștig curat.

Cu cât dobânzile întârziate sunt mai mari, cu atât câștigul curat, profitul net, este mai mic. Aceasta-i lege. Și apoi dacă nu-i câștig atunci societarii se pot șterge pe buze, așteptând dividend, iar conducătorii la fel când vor să primească prima de muncă.

Bine să băgați însă de seamă că numai „dobânzile datorate“ sau „în întârziere“ care figurează în bilanț la „*activ*“ sunt acele care ne pot prevesti semnele rele, despre care am vorbit. Toate pozițiile cu dobânzi, fie în bilanț la pasiv, fie în alte conturi, cum este „profit și pierdere“, au alte înțelesuri și alte însemnătăți.

Prin urmare, cooperatori, cari vreți să vi se spună oameni de omenie să fiți punctuali la plată. Când e ziua plății datoriei atunci negreșit să regulați datoria. Replătiți împrumutul, dacă nu în întregime măcar în parte, dar să plătiți totdeauna dobânzile și să dați cambii noi. Iar cassierii băncilor, precum și conducătorii să aibă grije de datorișii întârziați și nici odată să nu-i slăbească, urmărindu-i cu multă asprime.

Căci niciodată românul nu va putea înainta, dacă nu se învâță odată să-și plătească la timp toate datoriile!

Conducătorii satelor și cooperația.

de Gh. Rusu
Președintele Băncii populare
„Mureșul”. Bistrița

Erau timpuri când anumiți conducători ai satelor noastre, îndemnați de interese personale și materiale, aveau un deosebit interes ca turma condusă de ei, să fie ținută cât se poate mai în întuneric. Mulți dintre aceștia însă, ținând pas cu schimbările vremurilor, și-au dat seama, că menirea lor este să lumineze mulțimea, nu să o țină în întuneric, aceasta firește în interesul ambelor părți. Se mai găsesc însă și astăzi de acei îmbătrâniți în concepții vechi, cari cred că procedura aplicată acum 20—30 de ani mai poate da aceleași rezultate. Ori nu este așa! Nu mai merge cu concepțiile vechi, cu ideile înapoiate de acum 4 decenii! Să fim practici nu numai în gând, ci și în vorbă și în scris.

Un fapt constatat, pe care ni-l pot confirma și întări și mai bine conducătorii satelor, este că țaranul e unul dintre cei mai buni platnici și că nu se prea lasă servit în cinste. Se înțelege, numai dacă are posibilitatea și puțința să o facă. Țaranul, mai ales când e bine situat, e de multe ori mai galant și mai recunoscător ca ori care altul. De aici rezultă că atât în interesul și pentru binele și înaintarea acestei țări cât și în interesul personal al conducătorilor, atenția și munca noastră trebuie să fie îndreptată numai spre îmbunătățirea situației materiale și morale a acestei turme, care — orice s'ar zice — formează baza stării noastre economice și naționale.

Să ne îngrijim deci de bună starea lor economică, fără gânduri ascunse la anumite beneficii, și ca prin minune se vor înmulți și prescurile și liturghiile, și în fine, tot ce ar putea contribui la răsplătirea serviciilor ce le aducem. Să nu neglijăm pe dealtă parte latura morală și intelectuală, pentruca atunci când indivizi suspecti, înarmați cu steagul roșu și otrava bolșevică de peste Nistru, ar încerca să-i ademenească la devastări de biserici și școli, și la fapte menite să ne înapoieze în cultură cu secole în urmă, țaranii conștii de rolul și menirea pe care o au în Stat, să li-se opună, fără să mai fie nevoie de intervenția siguranței și a poliției.

Aceasta este menirea noastră! Aici trebuie să aducem noi țărănimia. Numai atunci vom putea zice că ne-am făcut datoria de cetățeni și conducători, cum ne place să ne numim și să ni se spună!

Organele de conducere ale Uniunii „Ardealul“.

În adunarea generală de constituire din 30 Octombrie 1929 a Uniunii de cooperative „Ardealul“ s'a ales următorul

Consiliu de administrație:

- Președinte *Dr. Victor Jinga*, profesor la Academia comercială, Cluj, președintele Băncii populare „Săceleana“ Satulung, jud. Brașov.
- Vice-președinte *Ion Pescaru*, directorul școlii primare Mănăștur, președintele Băncii populare Cluj-Mănăștur.
- Enea P. Bota*, protopop, președintele Federalei „Zorile“, membru în consiliul de administrație al coop. de consum „Unirea“ din Luduș-Turda.
- Petru Cipău*, preot, președintele coop. de consum „Luneșoreana“ Luneșoara, jud. Bihor.
- Augustin Folea*, președintele Băncii populare „Bozeșana“ Boziaș, jud. Târnava-Mică.
- Aurel Ghilea*, preot, deputat, președintele Băncii pop. „Gorănaș“ Săuca, jud. Sălaj.
- Dr. N. Iancu*, inspector agricol, cenzor la banca pop. „Economul“ Mohu, jud. Sibiu, președintele Federalei „Infrățirea“ Sibiu.
- Ion Modrigan*, profesor, președintele Băncii populare „Victoria“ Gheja, jud. Turda, directorul Federalei „Zorile“ Luduș.
- Gh. Rusu*, președintele Băncii pop. „Meseriașul“ Bistrița, directorul Federalei „Andrei Mureșanu“, Bistrița.
- Marian Sasu*, revizor școlar, președintele Băncii pop. „Aiudeana“, Aiud, jud. Alba.
- Dr. Mihail Șerban*, deputat, Rectorul Academiei de agricultură, Cluj, consilier Banca pop. Cluj-Mănăștur.
- Ștefan Suciu*, director la Minele Statului din Baia-Mare, președintele cooperativei de consum „Dacia“ Baia-Mare.

Cenzori titulari:

- Adrian Lupan*, preot, președintele Băncii pop. „Sf. Nicolae“ Rona de Jos, jud. Maramureș.

Victor Pop, preot-profesor, președintele Federalei „Sălajul“ Șimleul-Silvaniei, consilier Banca pop. „Muncitorul“ Șimleu.
Gh. Uilăcan, învățător-director, consilier Banca pop. „Lumina“ Hodac, jud. Mureș.

Cenzori supleanți:

Ion Biju, învățător-director, consilier Banca pop. „Plugarul“ Someșeni, jud. Cluj.
Vasile Tarniță, președintele Băncii pop. „Ciceu“ Ciceu-Corabia, jud. Someș.
D. M. Teodoru, consilier agricol, președintele Băncii pop. „Turda“ Turda.

Comitetul de organizare, propagandă și educație cooperatistă
 se compune din:

Dr. Victor Jinga,
 Dr. Mihail Șerban,
 Ion Modrigan.

X

Comitetul de control se compune din:

Enea P. Bota,
 Gh. Russu,
 Ion P. Vioreanu, judecător la Tribunalul Cluj.

Director al Uniunii:

Gh. Vlădescu, inspector la Oficiul național al cooperației.

Bilanțuri de Bănci populare

Spicium din sumedenia de bilanțuri acelea ale câtorva bănci cari prin hărnicia și priceperea conducătorilor lor s'au dezvoltat continu și temenii.

Banca populară „Stejarul“, Vașcău, jud. Bihor, întemeiată în anul 1928 a'ncheiat la 31—XII—1929 următorul bilanț :

Capital social L. 1.947.616, Fond de rezervă L. 10.272, Depuneri spre fructificare L. 282.292, Imprumuturi acordate L. 5.526.120, Beneficiu net L. 419.947 ; numărul membrilor 532.

Proportional cu capitalul, conducătorii să nizuiască la sporirea fondului de rezervă ; deasemenea și capitolului depunerilor spre fructificare trebuie să i-se acorde tot interesul. Capitalul social și depunerile spre fructificare asigură, când sunt mari, independența de mișcare a băncii.

Banca populară „Plugarul“, Dej, jud. Someș, întemeiată în anul 1927, avea la 31—XII—1929, 815 membrii, Lei 780.233 capital social, Lei 12.379 fond de rezervă, Lei 1.543.221 depuneri spre fructificare, Lei 5.233.567 împrumuturi acordate, Lei 93.233 beneficiu net. Salarii și cheltueli generale prea mari.

Banca populară „Săceleana“, Satulung, jud. Brașov, întemeiată în 1925 avea la 31—XII—1929, Lei 795 mii capital social, 379 membrii, 1.350.000 depuneri spre fructificare, Lei 2.777.000 împrumuturi acordate, Lei 145.000 beneficiu net.

Banca populară „Șomcuta-mare“, Șomcuta-mare, jud. Satu-mare, întemeiate la 1924 a'ncheiat următorul bilanț la 31—XII—929 :

Capital social Lei 1.000.000, fond de rezervă Lei 120.920, depuneri spre fructificare Lei 3.163.182, împrumuturi acordate Lei 7.716.800, beneficiu net Lei 314.917.

Banca populară „V. Brătianu“, Beiuș, jud. Bihor, întemeiată în 1926, la 31—XII—1929 avea Lei 789.715 capital social, Lei 90.663 fond de rezervă, Lei 1.729.857 depuneri spre fructificare, Lei 6.600.571 împrumuturi acordate Lei 225.424 beneficiu net, 639 membrii.

Banca populară „Câmpia“, Band, jud. Mureș, a fost întemeiată în 1923 și avea la 31—XII—929, Lei 610.266 capital social, fond de rezervă Lei 38.200, Lei 723.919 depuneri spre fructificare, Lei 3.609.258 împrumuturi acordate, Lei 121.517 beneficiu net, 370 membrii.

Banca populară „Izvorul Mântuirii“, Abrud. jud. Alba, întemeiată la 1927, avea la 31—XII—1929 Lei 335.906 capital social, Lei 27.346 fond de rezervă, Lei 1.266.583 depuneri spre fructificare, Lei 6.322.200 împrumuturi acordate, Lei 184.470 beneficiu net, 719 membrii.

Banca populară „Flor. Cav. de Portius“ Rodna, jud. Năsaud, întemeiată în 1923, avea la 31—XII—1929 Lei 334.101 capital social, Lei 55.531 fond de rezervă, Lei 223.513 depuneri spre fructificare, Lei 1.578.666 împru-

muturi acordate, Lei 40.577 beneficiu net și 121 membrii. Salarii prea mari; dobânzi datorate deasemenea.

Banca populară „Lupșana”, Lupșa, jud. Turda, întemeiată în 1925, avea la 31—XII—1929, 338 membrii, Lei 181.887 depuneri spre fructificare, Lei 24.947 fond de rezervă, Lei 1.203.815 împrumuturi acordate, Lei 48.081 beneficiu net.

Vom reveni cu alte frumoase exemple din activitatea cooperatistă ardeleană.

Dela Uniunea „Ardealul

— Consiliul de administrație al Uniunii ține ședință Luni 12 Mai a. c. ora 9 a. m. la sediul Uniunii. Va lua parte și dl Mladenatz, Secretar General la Oficiului Național al cooperației.

Ședința Consiliului de administrație al Uniunii din 31 Ianuarie a. c.

Prezenți: Dnii Augustin Folea, Petre Cipău, Aurel Ghileț, Marian Sassu, Dr Victor Jinga, Gh. Russu, Ioan Modrigan și Ion Pescaru.

Aceasta este prima ședință a consiliului după adunarea de constituire a Uniunii.

Dl Inspector Gh. Vlădescu arată ce s'a făcut până atunci pentru Uniune.

Consiliul alege în unanimitate ca președinte al Uniunii pe Dl Dr Victor Jinga și vice-președinte pe Dl Ion Pescaru.

Se aleg în comitetul de organizare și propagandă D-nii Dr Victor Jinga, Dr Mihail Șerban și Ion Modrigan.

În comitetul de control sunt aleși D-nii Enea P. Bota, Gh. Russu și un domn judecător care va fi desemnat de Președintele Tribunalului Cluj.

Se debate și se aprobă bugetul Uniunii pe anul 1930 care va fi înaintat spre aprobare Oficiului Național al Cooperației. Bugetul, la venituri se bazează pe taxa de înscriere de Lei 400 de fiecare unitate și pe cota de 0,25% pe care o va vărsa fiecare unitate și anume băncile populare asupra portofoliului, cooperativele de consum, producție, asupra averului și obștile asupra arenzilor, toate după cum rezultă din bilanțurile încheiate la 31—XII—1929 Unitățile vor prevedea cota respectivă în bugetul pe 1930,

Se hotărăște trimiterea unei noi circulare unităților cari n'au aderat încă la Uniune.

Ședința Consiliului de administrație din 3 Aprilie 1930.

Prezenți: D-nii Dr Victor Jinga președinte, I. Pescaru, v.-președ., Enea P. Bota, Augustin Folea, M. Sassu, Șt. Sucișu, Petre Cipău și Dl judecător Vioreanu.

Se ia notă de delegația dată de oficiu Dlui Inspector Gh. Vlădescu, șef al regiunii a V-a Cluj, de a îndeplini și funcția de director al Uniunii, ajutat la regiune de Dl Subinspector Orbeanu.

Se hotărăște scoaterea unui organ lunar de publicitate al uniunii pentru propagandă, cercetări, studii și legătură între unități și Uniune.

Principial se socotește necesară ținerea unui congres al cooperației.

ardelene pentru desbaterea problemelor actuale ale mișcării; asupra datei se va hotărâ ulterior.

Se stabilește ținerea de consfătuiri cooperatiste cu conducătorii unităților: la 4 Mai Satu mare și Maramureș, la 15 Mai Beiuș, 16 Mai Oradea la 21 Mai Teiuș și Blaj.

Se fixează o indemnizație lunară din partea Uniunii pentru directorul și secretarul Uniunii, Di Usatiuc.

Consiliul hotărăște ca, cota cooperativelor de consum și a cooperativelor forestiere către uniune să fie de 0,10% asupra deverului, pentru celelalte unități rămânând tot 0,25%.

* * *

— Comitetul de organizare și propagandă a ținut ședință la 16 Apr. și 3 Mai a. c. A aprobat actele de modificare a statutelor unui număr mare de cooperative, a refuzat aprobarea acelor care nu au îndeplini condițiunile legale; s'a rezolvat o contestație împotriva deciziunilor adunării generale a unei bănci populare.

— Comitetul de control s'a întrunit la 16 Aprilie rezolvând lucrări atribuite prin art. 38 din statut.

— Pentru orice lămuriri privind întemeierea de cooperative sau altceva referitor la mișcarea cooperativă adresați-vă Uniunii, Str. Regele Ferdinand 55, Cluj. Uniunea are statute tip pentru întemeiere de cooperative.

— Potrivit art. 156 din Legea de organizare a cooperației *toate cooperativele trebuie să-și pună de acord statutele cu prevederile acestei legi* Se vor ține deci adunări generale extraordinare, deciziunile luându-se cu majoritățile prevăzute în statutele fiecărei societăți pentru adunările generale ordinare.

La Uniune se află statute speciale pentru modificări cari se trimit contra costului de Lei 80. — Toate cooperativele să grăbească modificarea statutelor.

— *Legea de organizare a cooperației (art. 68) obligă toate cooperativele să adere la o uniune.* Pentru Ardeal avem Uniunea „Ardealul“ la Cluj. Uniunea a făcut cunoscut unităților din Ardeal, prin circulara nr. 1199 din 31—X—1929 și ur. 2/1930 această prevedere a legii.

Este în interesul mișcării ca toate cooperativele dintr'o regiune să fie grupate în Uniune căreia legea i-a acordat importante atribuțiuni.

Cooperativele din Ardeal să trimită neîntârziat pe adresa Uniunii procesul verbal de adeziune împreună cu taxa de înscriere de Lei 400. Contribuția unităților la cheltuielile Uniunii s'a stabilit de Consiliul de administrație în ședințele dela 31 Ianuarie și 3 Aprilie a. c. Să se trimită neîntârziat aceste cote pe adresa Uniunii.

Această cotă, fie că aderă sau nu cooperativa la Uniune, tot va fi plătită, deoarece iată ce spune Legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea cooperației, publicată în M. O. nr. 77 din 4 Aprilie 1930:

Societățile neafiliate vreunei Uniuni vor continua să fie controlate de către Oficiul Național al Cooperației Române, fiind supuse unei taxe de control care se va fixa de Oficiul Național și se va percepe pe baza legii pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, deciziunea Oficiului Național al cooperației Române constituind titlul executoriu.

Tablou numeric

de unitățile cooperative din raza de activitate a Uniunii de cooperative „Ardealul“ Cluj, la 1 Mai 1930.

Nr curent	Județele	Obiectul unității				Total general	Observări
		Cooperative de credit	consum producție și agricole	forestiere	obstii de câmp și arendare		
1	Alba	30	7	3	—	40	
2	Bihor	39	36	9	1	85	
3	Brașov	12	17	6	1	36	
4	Cluj	24	11	—	1	36	
5	Ciuc	5	1	4	—	10	
6	Făgăraș	33	22	4	1	60	
7	Maramureș	24	9	4	—	37	
8	Mureș	19	13	2	1	35	
9	Năsăud	29	17	—	2	48	
10	Odorheiu	2	1	—	—	3	
11	Sălaj	60	15	2	4	81	
12	Satu-Mare	19	7	5	1	32	
13	Sibiu	35	10	—	2	47	
14	Someș	33	11	1	2	47	
15	Târnava-Mică	31	8	—	—	39	
16	Târnava-Mare	16	10	—	1	27	
17	Trei-Scaune	8	14	—	—	22	
18	Turda	32	9	1	—	42	
	Total:	451	218	41	17	727	

In cele 18 județe ale Ardealului sunt constituite și funcționează astăzi șase federale și anume: Federala „Zorile“ în Luduș-Turda, înființată în anul 1923, Federala „Infrățirea“ Sibiu, Federala „Sălajul“ în Șimleul Silvaniei—Sălaj, înființată în 1923, Federala „Crișul“ Oradea, înființată în 1920, Federala „Andrei-Mureșanu“ Bistrița, înființată în 1922 și Federala „Maramureșul“ Sighet, înființată în 1923.

C R O N I C A

Știri din Țară

Sucursala din Cluj a Băncii Centrale Cooperative. Dela 1 Noemvrie 1929 funcționează în Cluj, Str. Universității nr. 1 o sucursală a Băncii Centrale cooperative din București. Pentru toate chestiunile lor financiare cooperativele să se adreseze acestei sucursale și anume atât pentru viitor cât și pentru trecut, privitor la relațiunile financiare ce le-au avut cooperativele cu fostele Centrale a Băncilor populare și a Cooperativelor Sătești. Sucursala lucrează cu toate cooperativele din Ardeal afară de cele din județele Trei scaune, Brașov și Făgăraș.

Scăderea dobânzilor la Băncile populare. Banca centrală cooperativă a trimis băncilor populare și federaledor instrucțiuni cu privire la operațiunile de scont și reescont. Din aceste instrucțiuni se vede grija ce o pune pentru a realiza pe deoparte scăderea dobânzilor pe care le plătesc cooperatorii dela 18% la 15%, iar pe dealtă parte a se obține un portofoliu bancabil și o funcționare regulată și normală în plasarea împrumuturilor. În acest scop, Banca Centrală cooperativă va lucra direct cu 549 bănci populare pe care le-a ales dintre unitățile asociate cu fonduri proprii de cca. 500.000 Lei în vechiul regat și cca. 300.000 Lei în celelalte regiuni. Aceste societăți vor putea sconta portofoliul debitorilor lor la Banca Centrală Cooperativă până la limita fondurilor lor proprii. Taxa scontului este fixată la 12% cu obligația pentru banca populară a nu percepe dobânzi mai mari de 15% la împrumuturile acordate debitorilor fie din fondurile împrumutate, fie din fondurile proprii.

Debitorii trebuie să aibă ¼ca parte socială efectiv vărsată la banca populară cel puțin 5% din creditul acordat, aceiaș obligație având și banca populară față de Banca Centrală Cooperativă.

Invățământul cooperatist. Consiliul general al cooperației, în ședința dela 19 Martie a. c. a aprobat noul regulament pentru organizarea invățământului cooperatist, prin care se urmărește formarea de cooperatori tineri, cum și pregătirea personalului de conducere administrativă și tehnică a societăților cooperative.

Regulamentul prevede 3 feluri de școale:

- a) De contabilitate, educație cooperatistă și pentru pregătirea personalului tehnic;
- b) Cursuri de perfecționare pentru conducătorii de unități cooperative și cursuri pentru cooperatori;
- c) Școala superioară de studii cooperatiste.

Modificarea unor dispozițiuni din Legea pentru Organizarea cooperăției. Monitorul Oficial Nr. 77 din 4 Aprilie 1930 publică o serie de modificări aduse Legii pentru organizarea cooperăției. Asupra acestor modificări vom reveni.

O mare cooperativă de construcții în proiect. Mai mulți antreprenori din Ardeal (Cluj și Tg.-Mureși) proiectează înființarea unei Cooperative de construcții, încă în campania din acest an, atrăgând în acest scop pe cei cari doresc să construiască. Capitalul necesar va fi obținut sub forma unui împrumut primit din streinătate. Acest consorțiu de antreprenori din țară a urmat tratative încă mai de mult cu reprezentanții din Paris ai unui grup financiar englez care o dat capitaluri și în alte țări pentru acelaș scop.

Studenții și cooperăția. „Cercul de studii cooperatiste“, de pe lângă Cooperativa Facultății de litere și filozofie din București și-a stabilit un program frumos de activitate pe anul 1930. Se vor face între 18 Martie și 20 Mai 20 comunicări cu subiecte diferite din cooperăție. Ședințele se țin în Amfiteatrul Odobescu dela Universitate. Inițiativa studenților bucureșteni este din cele mai frumoase și potrivite misiunii pe care studentul trebuie să o aibă în societate.

Un om de bine. Cooperativa forestieră „Brădetul“ din comuna Căpâlna, jud. Alba, a avut parte de un om darnic, cu dragoste de cooperăție și iubire de oameni. Omul darnic este Dl Ioan Moga din acea comună care a donat cooperativei suma de Lei 500.000, cu scopul de a se crea un fond de instalație de Lei 300.000 și un fond de împădurit de Lei 200.000. E bine să se țină minte numele și fapta acestui meritos cooperator.

Valorizarea ouălelor. Centrala cooperativelor ungurești „Hangya“ dela Aiud a început organizarea valorizării ouălelor, prin intermediul cooperativelor din raza depozitului de tranzit din Tg.-Mureș.

Din Streinătate.

Germania. Uniunea cooperativelor agricole *Reiffeisen*. Tratativele cu privire la crearea unei Uniuni a tuturor cooperativelor agricole s'au încheiat. Noua Uniune poartă numele de: „Uniunea imperială a cooperativelor agricole germane Reiffeisen“ și numără deja aprox. 36.000 cooperative cu aprox. 3 mil. exploatații agricole.

Dl Prof. Charles Gide a suspendat, din cauza vârstei înaintate, cursul său dela „College de France“ despre „Cheltuelile și economiile prin cooperăție“. Catedra ilustrului profesor și cooperator va fi încredințată cunoscutului teoretician al cooperăției, Dl Prof. Bernard Lavergne.

Banca populară cooperativă din Novara (Italia), întemeiată la 1872, avea la 31 Decembrie 1929, 77 sucursale, 99 agenții; capital social Lire 71 milioane, rezerve 62 milioane, depuneri spre fructificare 537 milioane,

cassa, portofoliu, etc. 1 miliard 138 milioane lire. Înmulțind aceste sume cu 8, cât face o liră în lei, constatăm puterea formidabilă a acestei societăți cooperative.

Cooperarea agricolă în Bulgaria. Consiliul superior al cooperativei din Bulgaria a decis, în urma raportului d-lui M. Kiamilev, dela Banca Agricolă a Bulgariei, să cedeze cooperativelor agricole uzufructul tuturor pământurilor necultivate, aparținând statului. Membrii cooperativelor vor lucra terenurile inutilizate până azi, iar profitul ce va rezulta va fi pus la dispoziția acestor cooperative agricole. Pentru realizarea acestui mare proiect, menit să sporească considerabil producția agricolă bulgară, se va face apel și la instituțiunile cooperative internaționale. Pentru desfacerea produselor se vor crea legături speciale cu Centrala cooperativă din Manchester, precum și cu Biroul internațional al cooperativelor de pe lângă Societatea Națiunilor.

Citiți:**Important:**

Industria și comerțul lemnului

BCU Cluj / Central University Library Cluj
din Basinul Mureșului superior

de

Prof. Dr. AUREL GOCIMAN,
 Conferențiar la Academia Comercială, Cluj

Un volum de 356 pagini 16×24, hârtie velină, care conține — pe lângă partea pur monografică din basinul Mureșului superior — date și cunoștinți bogate și aprofundate asupra industriei și comerțului lemnului în general

Cartea poate fi citită și studiată cu real folos de toți cei cari sunt ocupați în industria și comerțul lemnului (Cooperative forestiere, depozitari de cherestea, funcționari, etc.), cât și de oricine se interesează de viața noastră economică

Prețul: Lei 300**Prețul: Lei 300**

Comenzile se fac la autor, pe adr. de mai sus